

Szigetszentmiklósi Mocorgó Óvoda Pedagógiai Program

2310 Szigetszentmiklós, Szent Miklós útja 10/1.

Intézmény OM azonosítója: 032761	Készítette: Bercsik Judit Intézményvezető
Legitimációs eljárás – az érvényességet igazoló aláírások	
A Szigetszentmiklósi Mocorgó Óvoda nevében elfogadta: Holdonnerné Fazekas Judit Nevelőtestület nevében	Véleménynyilvánító: Zsivnovszki Krisztina Szülői Közösség nevében
 Intézményvezető	
Fenntartói jóváhagyás: Fenntartó nevében névaláírás	
Hatályos 2021. szeptember 1. napjától	
A dokumentum jellege nyilvános	
Verziószám: 3,0/2021	Készült: 3 eredeti példányban

Hitvallásunk:

**„ A gyermeket tiszteletben kell fogadni,
szeretettel kell nevelni
és szabadságban elbocsátani.”**

Rudolf Steiner

1 AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda neve:

Szigetszentmiklósi Mocorgó Óvoda

Rövidített elnevezése: Mocorgó Óvoda

2310 Szigetszentmiklós, Szent Miklós útja 10/1.

Telefonszáma:+36 24 / 365-113

+36 20 / 580 8298

E-mail címe: mocorgo.ovoda@mocorgoovoda.szszm.hu

Az óvoda fenntartója:

Szigetszentmiklós Város Önkormányzat Képviselőtestülete

2310 Szigetszentmiklós, Kossuth Lajos utca 2.

Az intézmény OM azonosítója: 032761

2 BEMUTATKOZÁS

Településünk Budapest agglomerációs övezetében fekszik. A város népességének száma az elmúlt évtizedekben folyamatosan nő. A lakosság összetételét alapvetően befolyásolják a beköltöző fiatal családok.

Intézményünk Szigetszentmiklós központjában található. Csoportjainak száma 12

A város egyik lakótelepének a szívében 1981-ben került átadásra 4 csoportszobával. A 2009-ben átadásra került új rész további 6 csoportszobával növelte az intézményt. 2010-ben újabb 2 csoporttal bővültünk.

Tágas, jól felszerelt tornatermünket a csoportok napi beosztással használják.

Játszóudvarunk igazi oázis a szürke panelházak között: Nagy zöld területek és árnyékot adó fák, homokozók, udvari mozgásfejlesztő eszközök, KRESZ-pálya segítik a gyermekek mozgásigényének kielégítését.

Sószobánk parajdi kősóból épített. A természetes száraz sóterápia mikroklímája pozitív élettani és gyógyhatással bír a szervezetre, elsősorban a légzőszervekre. Rendszeres használata a légúti betegségek egyik leghatékonyabb megelőzési, kezelési módszere.

Nevelésfilozófiánk: hirdetjük a szeretetteljes, családias, biztonságos óvodai légkör megteremtését, melyben a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük.

Hangsúlyozzuk a gyermekek testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését és a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatását a családi neveléssel együtt.

Fontosnak tartjuk a rendszeres mozgást, mely az értelmi képességek fejlődését, a szociális képességek alakulását szolgálja és így az egész személyiség fejlődését biztosítja.

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tág értelemben használjuk. Ide tartoznak a mozgásos játékok, nagymozgások, a tartásjavítás, a tánc, a finommotorika.

Fő feladataink:

- a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése,
- a rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása,
- a testi képességek a fizikai erőnlét, edzettség fejlesztése,

Óvodai nevelésünk egészében érvényesül a környezettel való ismerkedés, a természetszeretetre, annak védelmére nevelés.

Óvodánkban fogadni tudjuk a különleges bánásmódot igénylő gyermekek közül **a látási fogyatékos (látássérült)** gyermekeket, **a mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott)** de ép intellektusú, segédeszközzel biztonságosan közlekedni tudó gyermekeket. Az **fejlődés egyéb pszichés zavarával** (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekeket. A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási zavarral küzdő gyermekeket.

3 GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

3.1 Gyermekképünk

Nevelésfilozófiánk abból a tényből indul ki, hogy minden gyermek egyedi és megismételhetetlen lény, akik magukban hordozzák fejlődésük és önmegvalósításuk minden csíráját szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben egyszerre.

Kibontakozásuk üteme olyan tényezőktől is függ, mint a:

- genetikai adottságok,
- az érés sajátos törvényszerűségei,
- a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások,
- a gyermek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként), és egyénenként változó testi, lelki szükséglete,
- a sérült kisgyermek fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke, a jelentősen eltérő koreredet,

valamint az őket körülvevő befogadó, gyermek központú, nevelő környezettől, amelyben biztosított minden gyermek számára az egyformán magas színvonalú, szeretetteljes, előítéletektől mentes nevelés, a hátrányok csökkentése.

A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését segítő elfogadó, az eredményeket értékelő környezet.

Olyan gyermek nevelése, aki érzelmileg gazdag, településhez kötődő, környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, befogadó, másokat elfogadó, együttműködő, előítéletektől mentes. Önmagát és másokat is értékelni tudó.

Nevelésünk a gyermekei személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, melyben **célunk** olyan gyermek nevelése, aki:- érzelmileg gazdag,

- kiegyensúlyozott,
- környezetében jól tájékozódó,
- nyitott, érdeklődő,
- befogadó,
- másokat elfogadó,
- önmagát és másokat értékelni tudó.

3.2 Óvodakép

3.2.1 Óvodapedagógus

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplői az óvodapedagógusok.

Szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő nevelőkből áll, akik képesek az együttműködésre, egymás tiszteletére, megbecsülésére. Jellemző rájuk az önképzés, a továbbképzés, a szaktudás megújítására való törekvés. Nevelőtestületünk légköre nyugodt, derűs. Lehetőséget biztosítunk az önállóságra, kezdeményezésre.

Az intézményi feladatokat közös munkában oldjuk meg, ezáltal lehetőség nyílik az egyenletesebb munkaelosztásra és arra, hogy mindenki közreműködő legyen. A nevelőmunkát segíti a gyógypedagógus, a gyógypedagógiai asszisztens, a pedagógiai asszisztensek, a dajkák, akik csoportjaink napi életében tevékenyen részt vesznek.

Az óvodapedagógus jellemzői:

- humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, támogató attitűd (megértő, együttérző, befogadó, elfogadó segítőkészség), gyermekszeretet,
- különbözőségeket, a másságot (migráns, multikulturális, interkulturális) elfogadó, tiszteletben tartó, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősíti,
- egyénre szabott módszereket, eljárásokat, technikákat, eszközöket használ,
- tervezőmunkája, tervezési dokumentumai, a tervezés módszerei nyomon követhetőek, megvalósíthatóak és reálisak, koherensek a pedagógiai programban leírt intézményi célokkal,
- kommunikációja példaértékű, gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik, visszajelzései pozitívak, értékelései a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak, melyek a gyermek fejlődését segíti,
- önismerete reális, képes az önreflexióra, önfejlesztésre,
- képes szakmai álláspontját kifejezni, erről másokat meggyőzni, ugyanakkor önmaga is meggyőzhető,
- a modern információfeldolgozási és digitális eszközöket és programokat, közösségi hálót ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően, indokolt esetben és jogszerűen alkalmazza,
- az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD-lejátszó, projektor, interaktív tábla, fényképezőgép, számítógép, pendrive, bluetooth, hangszóró) célszerűen használja,
- elkötelezett a fenntarthatóságra nevelésben,
- rendelkezik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek együttneveléséhez szükséges kompetenciákkal,
- az integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő pedagógus magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkezik,

3.2.2 *Az óvoda pedagógiai munkáját közvetlenül és közvetve segítő dolgozói*

A pedagógiai munkát jellemzi a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, befogadó, elfogadó segítőkészség, gyermekszeretet, és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek együttneveléséhez szükséges kompetenciák megléte.

Környezet tudatos szemléletük segíti a fenntarthatóságra nevelés hatékonyságát.

Az óvoda valamennyi dolgozója tudatosan kerüli az előítéleteket, és elősegíti azok leküzdését. Közvetetten segítik az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését összehangolt munkájukkal.

3.2.3 Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, melyek állagmegóvása, szükség szerinti cseréje folyamatos.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát.

3.3 Az óvoda alapelvei

1. A gyermek személyiségéből, megnyilvánulásából kiindulva olyan szeretetteljes óvodai légkört teremtünk, amelyben a gyermeket megbecsülés, szeretet övezi.
2. Kötelességünknek tartjuk minden gyermek gyermeki jogának tiszteletben tartását. Nem alkalmazzuk a hátrányos megkülönböztetést, és tiszteletben tartjuk a másságot, az egyéniséget.
3. Törekszünk a családi vagy egyéb okok miatt hátrányos helyzetű gyermekek megsegítésére, hátrányaik kompenzálására, esélyegyenlőségük megteremtésére.
4. Biztosítjuk, hogy az ismeretszerzés folyamatos tevékenység legyen, melyben támaszkodunk a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, és szem előtt tartjuk a szabadjáték, az anyanyelv létfontosságú szerepét. Hangsúlyozzuk a környezettudatos magatartás fontosságát. Felelősséget vállalunk a minket körülvevő környezet ügyéért annak védelme, alakítása, fejlesztése érdekében.
5. Igyekszünk megfelelő kapcsolatot kiépíteni minden gyermekkel – figyelembe véve az eddigi családi nevelését és személyiségét. A közös nevelés ügyének törekszünk megnyerni a családot. A szülőföldhöz való kötődést erősítjük. Biztosítjuk a nemzeti és etnikai kisebbséghez, a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelésében az önazonosság megőrzését, a gyermeki jogok védelmét.
6. Nagy figyelmet fordítunk a gyermek egyéni képességeire, tehetségének felismerésére, a speciális, eltérő ütemű fejlesztésére. Differenciált fejlesztési módszerekkel készítjük őket a sokoldalú tevékenységre.
7. Minél nagyobb önállóságot biztosítunk. Nem segítjük túl a gyermeket, csak abban, és annyit segítünk, hogy a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon. Csak annyi segítséget nyújtunk, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.
8. Nevelési munkánk kiterjed a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésre az alábbi sajátos nevelési igényű gyermekek esetében:
  - aki mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott), segédeszközzel biztonságosan jár, ép az intellektusa
  - Azon látássérült gyermekekre, akinek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízús: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0,1-0,33 közötti (gyengénlátó gyermek), illetve akinek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízús: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0,01-0,1 terjed (aliglátó gyermek).

Ezen kívül kiterjed azon látássérült gyermekekre is, akinek vízusa jobb, mint 0,33, de látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

Illetve minden olyan gyermekre, akiket a Látásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság gyengénlátónak illetve aliglátónak minősít.

- A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő
- A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő gyermeket integráljuk.

3.4 Az óvodai nevelés célja

Óvodai nevelésünk célja, hogy a családi nevelést kiegészítve a városunkban élő különböző szociális háttérrel rendelkező 3-7 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiségük kibontakoztatását elősegítsük az óvodai nevelés eszközeivel.

Segítsük elő a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztését, mely a számukra megfelelő területeken valósuljon meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások által, az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével és az adott gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletei szerint.

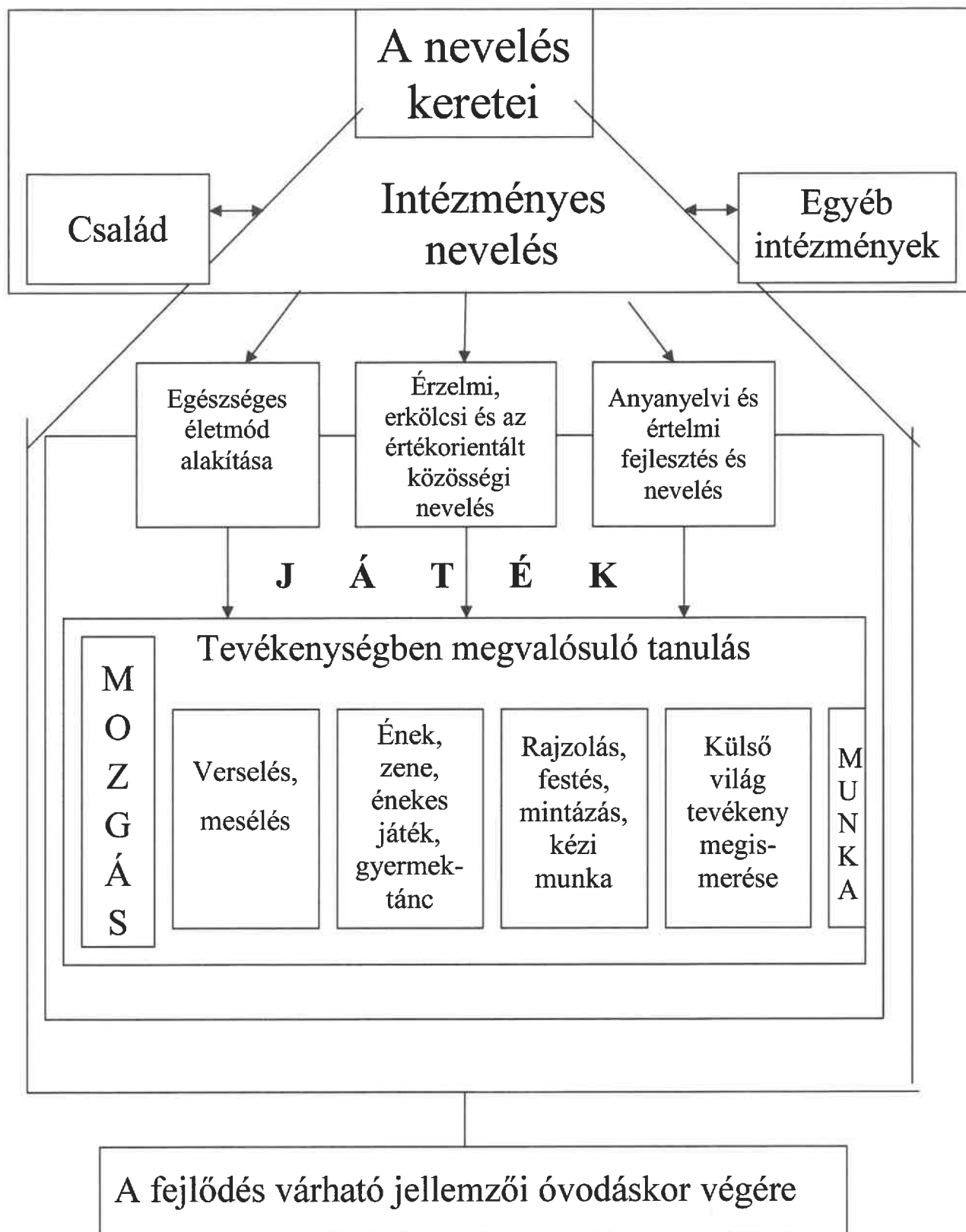
3.5 Nevelési feladatok

- A játék – mely az óvodás korú gyermek elsődleges tevékenysége – a nevelés szolgálatába állítása, a gyermek fejlesztésének alapvető eszközeként.
- Az egészséges életmód megalapozása, mert az egészséget örök értéként kezeljük. Mindez a környezettudatos nevelés folyamatában valósulhat meg.
- A gyermekek testi képességeinek, fizikai erőnlétüknek, teherbírásuknak rendszeres mozgással történő fejlesztése.
- A gyermekek társas viszonyának kialakításában, szocializálásában egymás elfogadására, az együttműködés, az alkalmazkodó készség alakítására és magatartásuk formálására törekszünk.
- Az érzelmi élet, az akarat erő, az önállóság fejlesztése.
- A napi tevékenységek során az értelmi képességek- érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – fejlesztése.
- Maximálisan törekszünk az anyanyelvi kultúra fejlesztésére az óvodai nevelés folyamatában, mely bölcsője a hazaszeretet megalapozásának.
- Az egyes gyermekek vagy a gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazása.
- A másság elfogadtatása.
- A fogadó pedagógus(ok) feladata, hogy megismerje az adott akadályozottságot.

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek megkapják azokat a lehetőségeket, amelyek **szükségesek, hogy tudásuknak, képességüknek megfelelően fejlődjenek. A leghatékonyabb személyiségfejlődés elősegítése a feltételek megteremtésével.**
- **A hiányzó vagy sérült funkcióik helyreállítása, újak kialakítása lehetőségeinkhez mérten** A habilitációs, rehabilitációs tevékenység teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban történő megvalósítása.
- A gyermekek számára a sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket, kiemelt képességeket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

4 AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Rendszerábránk

4.1 Az egészséges életmód alakítása

A tevékenység célja

A gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, egészséges életvitel igényének alakítása. Az egészséges testi fejlődés érdekében az életkoruknak megfelelő helyes életritmus kialakítása.

Feladataink

- A tevékenység végzése közben a pozitív megerősítés módszerét alkalmazzuk.
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgásigény kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermekek testi képességeinek fejlesztése, egészségének óvása, megőrzése, a mindennapi edzési lehetőségek biztosítása az óvodában (torna eszközök bevitele a csoportba; séta; kirándulás; mindennapi levegőzés).
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A pihenés-alvás feltételeinek megteremtése.
- Az egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása (energia- és víztakarékosságra szoktatás; élő környezet megóvása; tárgyi eszközök védelme – játék, óvoda bútorzata). A környezettudatos magatartás megalapozása.
- Problémák felismerése, ha szükséges megfelelő szakemberek bevonásával – szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki feladatok ellátása.
- Az akadályozott gyermek részére hosszabb beszoktatási idő biztosítása.
- Ép érzékszervek tudatos, maximális kihasználása, finomítása.
- Minél nagyobb önállóság biztosítása. Nem segítjük túl a gyermeket, csak abban, és annyit segítünk, hogy a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon.
- Egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák, eszközök alkalmazása.
- Egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.
- A látási fogyatékos önállósodásuk fejlődéséhez speciális, vizuális támpontok alkalmazása (kis tértől nagyobb felé közelítve, élénk színű jelzésekkel segítsük őket környezetük könnyebb tájékozódásában, élénk falfestések, akadálymentesített öltöző), egyénileg, óvodakezdés előtt.
  - Optimális fényviszonyok biztosítása, a gyermek helyét lehetőleg az ablak közelében kell elhelyezni.
  - Az egyéni szükségleteikhez igazodó eszközöket biztosítása (tapintható jelek, az öltözőben, mosdóban, evőeszközön, stb...).
  - Pontos utasítások, tények adása a végzett cselekvésekkel kapcsolatban (étkezésnél a kapott étel neve, pohár, tányér, evőeszközök helye stb...).

- A higiénia kiemelése, különösen a szem, kéz, tisztán tartásával.
- A mozgásban akadályozott, testi fogyatékos gyermekek számára az egészséges testi fejlődés érdekében komfortérzésük kielégítése, a családi szokásokat figyelembe véve.
- Önálló közlekedés elsajátítása.

A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, egészségvédelem:

A gyermek egészséges fejlődésének alapvető feltétele testi komfortérzetének kielégítése.

A gondozás alkalmával megismertetjük a gyermeket a helyes tisztálkodási szabályokkal. A **testápolás** alkalmával a tisztálkodási eszközök használatát, a tisztálkodás menetét ismertetjük meg. Bemutatás után, gyakorlás során rögzülnek a megfelelő tevékenységek.

A higiénés szabályok elsajátításával és betartásával biztosítjuk az egészség védelmét és az egészség megőrzését. Kialakítjuk annak képességét, hogy figyeljen a testére, és saját igényeit önállóan ki tudja elégíteni, vagy jelezze, ha segítségre van szüksége. Különös hangsúlyt fektetünk az alapos kézmosás elsajátítására. Az önálló testápolás szervezettségét az óvodába lépéstől biztosítjuk, de mindaddig velük együtt végezzük a teendőket - az egyéni fejlettségtől függően — amíg nem biztosak a szokások sorrendjében.

A higiénés szokások alakításával, az egészséges környezet megteremtésével, a mozgásigény kielégítésével, a helyes táplálkozással, levegőzéssel biztosítjuk a gyermekek egészségének megőrzését.

Az úgynevezett köhögési etikett szabályait készség szintre fejlesztjük: papír zsebkendő használata köhögéskor, tüsszentéskor, annak hiányában a könyökhajlatba tüsszentés.

A mosdóban válaszfalal ellátott WC biztosítja az intimitást. (jó lenne a régi szárnyban valahogy megoldani a függönyt, vagy valami hasonlót...)

Minden csoport naponta egy alkalommal mos fogat.

Nyáron, szükség esetén az ebéd előtti zuhanyozás szokás csoportjainkban.

A gondozási feladatok végzése közben kialakítjuk a bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot.

Mozgás, testi képességek fejlesztése, edzettség

A **mozgás** biztosítását fontos feladatának tekinti óvodánk, mert a sokféle mozgáslehetőség kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Hozzájárul a légző és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont- és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészség megóvását. Megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával, a testi képességek fejlődését segítjük. Célunk a nagy- és a finommozgás fejlesztése, koordinált-, esztétikus mozgás alakítása. A séták, kirándulások nem csak a mozgásigény kielégítését, hanem együttes élményt is jelentenek a csoportok számára.

A rendszeresen végzett, szervezett keretek között végrehajtott sokirányú mozgás alkalmával a mozgásról szerzett pozitív élményeket erősítjük meg a gyermekekben.

Igyekszünk körültekintően, kitartóan, türelmesen és következetesen fejleszteni a gyermekeket, figyelembe véve az egyéni adottságaikat és képességeiket.

Minden nap nyújtunk edzési lehetőségeket számukra:

- Rendszeresen tartózkodnak a szabadban, kivéve égdörgéskor, ha esős az idő, viharos erejű szél fúj, vagy ha a hőmérséklet -10 fok alá hűl, illetve ha erős UVB sugárzást jeleznek vagy szmogriadót rendelnek el.
- Délutáni időszakban akkor tartózkodnak az udvaron, amíg 17.00-ig nappali világosság van.

- Megfelelő időjárás esetében a mozgás foglalkozásokat a rendszeres egészségfejlesztő testmozgást az udvaron tartjuk.
- Sétákat, kirándulásokat szervezünk, ezzel is igyekszünk mozgásigényüket kielégíteni.
- Minden évszakban kihasználjuk az adott játéklehetőségeket (szánkózás, csúszkálás), nyáron (vizes játékok, pancsolás).

A gyermekek szabad mozgását, edzését, változatos tevékenységét, a megfelelő felszerelési tárgyak, eszközök szolgálják. A mozgásfejlesztő eszközök, játékok megfelelnek a gyermekek életkori igényeinek, testméreteinek, harmonikusan illeszkednek az óvoda környezetébe. Meglévő eszközeinket folyamatosan kívánjuk fejleszteni jó minőségű anyagokból készült udvari mászókákkal, játékokkal.

Az udvaron biztosítjuk a gyermekek jó közérzetének érdekében, hogy együtt játszhassanak óvodás testvéreikkel, más csoportba járó barátaikkal.

Testi épségük védelme és a baleset-megelőzés érdekében önmaguk és társaik megóvására neveljük a gyermekeket.

Az eszközök, használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása, a hibaforrások megszüntetése folyamatosan történik.

A látássérült, a mozgáskorlátozott gyermek számára minden tevékenységhez elegendő időt és esetenként több gyakorlási lehetőséget biztosítunk.

Olyan lehetőségeket teremtünk, melyben az integrált gyermek meg tudja mutatni erőseit, kiemelkedő képességeit.

A túlzott fizikai megterhelést kerüljük, a gyermek optimális terhelésére törekszünk.

Étkezés, öltözködés, pihenés:

Az étkezési kultúra elsajátítása a felnőttek példaadásával, segítségadással kezdődik. Folyamatosan jutunk el arra a szintre, amikor a gyermekeknek igényévé válik az asztal esztétikájának alakítása, megőrzése.

Mivel a gyermeknek nemcsak a fejlődését, de a közérzetét is befolyásoló tevékenységről van szó, figyelemmel kísérjük az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, esetleg undorát - így tapintattal segíthetjük, szoktathatjuk őket a kívánt táplálkozási követelményekhez. Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy csökkentsék gyermekeiknél a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsír-tartalmú ételek fogyasztását, ösztönözzék a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztását. Dupla terítéket biztosítunk az ebédhez.

3-4 éves korban

- a tányérral, pohárral, evőeszközökkel önállóan kiszolgálják magukat,
- az evőeszközöket, kanalat, villát, szalvétát megfelelően használják, a gyermekek fejlettségét figyelembe vesszük: aki biztonsággal eszik villával, már az első naptól étkezhet vele,
- étkezés után visszaviszik az eszközöket a helyükre,

4-5 éves korban

- segítséggel töltenek a kancsóból,
- a kanalat, villát megfelelően használják,
- étkezés közben ügyelnek az asztal és a környezet rendjére,

5-6-7 éves korban

- étkezés közben kulturáltan viselkednek,
- igénylik az asztal esztétikus rendjét,

- helyesen használják az evőeszközöket (kanalat, villát, kést),
- étkezéskor önállóan szednek maguknak a tából,

A folyadékot, az egész nap folyamán biztosítjuk a gyermekeknek.

A mozgásszervi fogyatékos gyermekek számára speciális eszközhasználatot biztosítunk evéshez, iváshoz.

Fokozatosan kialakítjuk a helyes **öltözködési** szokásokat a szülők bevonásával. Hangsúlyt fektetünk a réteges öltözködésre, öltöztetésre. Fontosnak tartjuk, hogy ruházatuk tiszta, izléses, praktikus legyen, és ezt önmaguk is igényeljék.

Az önálló öltözködés elsajátítása után a ruhák esztétikus elhelyezésére is gondot fordítunk, figyelünk a hajtogatásra, polcra helyezésre.

A **pihenéshez** nyugodt légkört biztosítunk, az altatás hangulatához illő mesével, altatódalokkal, alkalmanként halk zenével. Figyelembe vesszük a gyermekek alvásigényét, szokásaikat. A nyári időszakban (az iskolai nyári szünethez kapcsolódóan) az iskolába felvett gyermekek számára nem kötelező az alvás. Számukra csendes elfoglaltságot biztosítunk. Így készítjük elő őket az iskolai napirend, szokásrendszer elfogadására.

A pihenés (alvás) időtartama a napirendben

3→4 évesek számára		4→5 évesek számára		5→6→7 évesek számára	
A szorgalmi időben	Nyáron	A szorgalmi időben	Nyáron	A szorgalmi időben	Nyáron
2 óra	2 óra	2 – 1 ½ óra	2 – 1 ½ óra	1 ½ óra	1 ½ óra

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása:

Gondot fordítunk arra, hogy gyermekeink az életkoruknak megfelelően tapasztalatokat szerezzenek a környezetünk védelméről. Fontosnak tartjuk, hogy kialakítsuk a környezettudatos magatartást:

- Takarékoskodjanak az energiával, vízzel: feleslegesen ne folyassák a vizet a mosdóban, ne pancsoljanak.
- Vegyék észre azokat a lehetőségeket, amikor mérsékelhetik a pazarlást.
- Alakuljon ki az igényük a tiszta környezet fenntartására, szükség szerint tegyenek is érte mind az óvoda épületében, mind az udvaron.
- Figyeljenek fel a környezetükben lévő szép és értékes dolgokra, tudják értékelni azt.
- Óvják a környezetükben élő állatokat és növényeket.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése:

Fontosnak tartjuk, hogy a megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat is ellássunk.

Mindezek egyénre szabottan, a gyermekek érdekeit a legmesszebbmenőkig figyelembe véve tesszük.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ Önállóan végzik a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőiket. Ezek igényükké válnak és az óvodán kívüli helyzetekben is alkalmazzák.
- ☺ Igényükké válik a higiénés szabályok betartása.
- ☺ Önállóan, egyéni igényüknek megfelelően kérnek az ételből, öntik a folyadékot.
- ☺ Készség szintjén használják az evőeszközöket, kialakulnak a kulturált étkezési szokásaik.
- ☺ Igénylik környezetük rendjét, gondozottságát.
- ☺ Kialakul alkalmazkodóképességük, közvetlen kapcsolatot tudnak teremteni környezetükkel.
- ☺ Testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani képesek.
- ☺ Szívesen mozognak a szabadban mely által a gyermekek kiegyensúlyozottá, edzetté, testileg, lelkileg, szellemileg teherbíróvá válnak. Fejlődik mozgásuk, megtanulnak erejükkel gazdálkodni. Mindez felkészültté teszi őket az iskolai életre.
- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.
- ☺ Kialakulnak az egyéni sikereket segítő egyéni tulajdonságok, funkciók.
- ☺ Életkorának megfelelő szinten kialakul a környezet védelmének képessége, és környezettudatossága.
- ☺ A kiemelt figyelmet igénylő gyermek érje el a képességeinek maximális szintjét, amit az adott életkora, és sérülésének foka megenged.
  - A látássérült gyermek jól tájékozódik közvetlen és tágabb óvodai környezetében. A gondozással járó feladatokban elsajátítja a napi élethez szükséges szokásokat.
  - A mozgásban akadályozott, testi fogyatékos gyermek képes használni gyógyászati segédeszközét.
  - A látássérült vagy a mozgáskorlátozott-gyermek állapotának megfelelően vesz részt a tevékenységekben.
  - A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek képes a személyével kapcsolatos tevékenységek elvégzésére.

4.2 Az érzelmi , az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A tevékenység célja

1. A gyermek egyéni érdekeinek, képességeinek, szükségleteinek kibontakoztatása az érzelmi biztonságot, állandó értékrendet, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkört nyújtó környezetben.
2. Kevés, de szilárd szabállyal tudatosítjuk a gyermekekben, hogy egy közösség tagjai, ahol alkalmazkodnia kell társaihoz, és az őt körülvevő felnőttekhez, így segítjük a szocializációt.
3. Megalapozzuk a szűkebb és tágabb környezet megismerése által a családhoz, a szülőföldhöz való kötődést. A keresztény kulturális értékek közvetítésével segítjük az identitás tudat és hazaszeretet formálódását.

Feladataink

- **Családias, szeretetteljes légkör** kialakítása beszoktatástól az óvodáskor végéig (a gyermek óvodába lépése előtt: családlátogatás, családi nap tartása).

- **Közös élményeken keresztül pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása**, mely előítéletektől mentes. Pozitív attitűd jöjjön létre a gyermekkel foglalkozó felnőtt – gyermek és a gyermek - gyermek között.
- Olyan **környezet** teremtése, melyben alkalom nyílik
  - az egymáshoz való viszonyításra,
  - a reális én-kép, önkifejező és önérvényesítő (döntésképeség, véleményalkotás) tevékenységek, pozitív értékrend, helyes viselkedés alakulására,
  - a szülőföld megbecsülésére, szeretetére, identitásuk alakulására
- A **szabályok** melyek a csoport életrendjét biztosítják határozottak, következetesek, egyértelműek, kiszámíthatóak legyenek, alapozzák meg a szokás- és normarendszert.
- Az **ünnep méltósága**. Elkülönüljön a mindennapoktól, mind külsőségekben, mind belsőleg. Ehhez szükség szerint együttműködünk.
- A **pozitív megerősítés** ne legyen általános dicséret, hanem az adott cselekvésre vonatkozó. Szerető, figyelmes, őszinte dicséret.
- A **kifogásolható magatartást** bíráljuk, nem a gyermeket. A következetesség elve érvényesüljön, ugyanazt a vétséget, mindig ugyanúgy ítéljük meg. A „bűn” és a „büntetés” a lehető leghamarabb kövesse egymást
- A gyerekcsoport és az ép gyermekek szülőinek felkészítése az **integrálandó gyermek fogadására**, segítő odafordulásra, elfogadására. Az akadályozottságból és az eltérő fejlődésből adódó másság megismertetése, a közösségi életbe való zökkenőmentes beilleszkedés biztosítása.
- A társak rászoktatása arra, hogy vigyázzanak látássérült vagy mozgáskorlátozott társukra, legyenek vele óvatosabbak játék közben.
- A látássérült gyermeknél segíteni kell a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.
- A gyermek optimális helyének megválasztása a csoportban.
- A szabályok betartását a kiemelt figyelmet igénylő gyermektől is el kell várni. Magatartási zavarok és a feladathelyzetekből adódó kudarcok kialakulásának megelőzése.
- Egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák, eszközök alkalmazása.
- A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermeket képessé tenni, hogy felelősséget érezzen a magatartása iránt.
  - Kiemelten fontos, hogy a szabályokról, a megerősítésről, a kifogásolható magatartásról a pedagógus szóban is megfogalmazza a véleményét.

Érzelmi nevelés:

Az óvodás gyermek legfőbb igénye az érzelmi biztonság, egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Fontosnak tartjuk a biztonságot nyújtó derűs, kiegyensúlyozott, családi légkör megteremtését. Csoportszobáink otthonosak, szépek. Meleg, érzelmi támaszt nyújtó környezetet alakítunk ki, ahol a gyermek ötletei, elképzelései is érvényesülnek.

Már az összeszoktatásnál, befogadásnál törekszünk arra, hogy a gyermekeket (bármilyen korú is) kedvező hatások ériék. Megteremtjük a lehetőséget a gyermek fokozatos elszakadására a szülőktől. A csoport óvodapedagógusai a szülők véleményének meghallgatása után, szakmai indokok alapján döntenek el, hogy ez milyen módon történik (anyás / apás beszoktatás, szülő nélküli óvodában lét idejének fokozatos növelése).

A kics csoportos befogadás ideje alatt egy-két hétig mindkét óvodapedagógus jelen van az egész nap folyamán. A gyermekek ez idő alatt kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket behozhatják. A pedagógiai munkát közvetlenül és közvetve segítők is aktív részesei a folyamatnak.

Az összeszoktatás, befogadás folyamatát akkor érezzük befejezettnek, ha a gyermek viselkedésében már megfigyelhető az idegen személy és a környezet elfogadásának jelei.

A nevelési év elején segítjük a gyermekek visszailleszkedését az óvodai életbe.

Erkölcsei és közösségi nevelés:

Az erkölcsi viselkedés, a társas együttélés szabályainak és alapvető normáinak szokás szintű megalapozását az óvodai élet tevékenységeinek segítségével tanulja meg a gyermek (különbözőségek elfogadása, tisztelete; alkalmazkodás, tolerancia, szükségletek késleltetése, önmaga megvalósítása).

Elősegítjük a gyermekek szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását. Ugyanakkor teret engedünk önkifejező törekvéseinek is, az egyéni bánásmód elvének szem előtt tartásával.

Az önismeret, az én realizálása abban mutatkozik meg, hogy a gyermek képes felmérni saját helyzetét, státuszát a csoportban. A gyermekek kezdetben érzelmileg, majd később a belátás alapján azonosulnak az általunk közvetített értékrenddel — ez is segíti a csoport közösséggé formálódását. A gyermekek felé nyitottak vagyunk, segítjük a barátságok kialakulását.

Irányításunkkal képessé válnak a társaikkal való együttműködésre, a társak kezdeményezését nem a saját énjük veszélyeztetettségeként élik meg. Megtanítjuk, a konfliktushelyzetek kezelésére, miképpen kerülhetik el, az önálló helyzetmegoldásokra ösztönözzük őket.

A gyermekek viselkedéskultúráját fejlesztjük saját, **modell értékű példánkkal** (az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése), bátorításunkkal, türelmünkkel, bizalmunkkal, szeretetünkkel. Nemcsak szavainkban, de cselekedeteinkben is éreztetjük, mit miért tartunk helyesnek, mit miért utasítunk el és mit várunk el tőlük.

A reális, pozitív értékrendet, a helyes viselkedés szabályait közvetítjük, megalapozva a szokás és normarendszert. Megtapasztaltatjuk szűkebb - tágabb környezetük értékeit, megőrzésének lehetőségeit.

Arra neveljük gyermekeinket, hogy fogadják el, hogy az emberek különböznek egymástól.

A közös élményeken alapuló tevékenységeken keresztül, alakítjuk a gyermekek erkölcsi tulajdonságait: az együttérzést, segítőkészséget, önzetlenséget, figyelmességet. Fejlesztjük akarati tulajdonságaikat: önállóság, önfegyelem, akaraterő, kitartás, feladattudat, szabálytudat. Mindezek a képességek a szocializáció szempontjából meghatározóak, általuk alapozzuk meg a szokás- és szabályrendszerhez való alkalmazkodást. Célunk olyan alapok lerakása az óvodai nevelés folyamán, hogy ne tudjon másképp viselkedni.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló látássérült, mozgáskorlátozott, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt illetve a kiemelkedő képességű gyermekeket egyéni szükségleteinek megfelelően neveljük.

Együttműködünk a szülőkkel. Fejlesztési terveinket a velük foglalkozó speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek útmutatásai alapján készítjük el.

A gyermekek nyitottságára építve segítjük őket ahhoz, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Kirándulások, séták során felfedezzük a természet és az ember által alkotott környezet szépségeit, értékeit. A környező világra való rácsodálkozás, a természet szeretete hozzájárul mindezek megbecsülésének kialakulásához.

Közös ünnepeink, programjaink is segítenek abban, hogy átérezzük az egy nemzethez tartozás érzését, megalapozzák a hazaszeretetet.

Megéreztetjük az ünnep különbözőségét a hétköznapoktól (hangulati rákészülés: teremdíszítés, ünnepi asztal, ünnepi viselet, művészeti élménynyújtás).

Az erkölcsi nevelésben is kiemelten kezeljük a mese szerepét (a jó győz a rossz felett- erkölcsi tanítás).

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ A gyermekek szívesen járnak az óvodába, szívesen játszanak együtt.
- ☺ A helyes cselekvés és viselkedés betartása igényükké válik, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését. Ébrednek bennük a közösségi öntudat, a szabályok megszegése esetén egymást figyelmeztetik.
- ☺ Figyelemmel, türelemmel hallgatják az óvodapedagógus és pajtásaik közlését.
- ☺ Az önismeret, az önértékelés fejlődése során képessé válnak az önálló helyzetmegoldásra, önérvényesítésük a társas kapcsolatban elfogadható módon történik.
- ☺ Örülnek a közös élményeknek, a közösen elért sikereknek.
- ☺ Érzelmileg elfogadják, megértik, segítik egymást (másság), előítéletektől mentesek.
- ☺ Felfogják a metakommunikáció alapvető jelzéseit: nemtetszés, öröm, biztatás, szomorúság.
- ☺ Társas viszonyokban türelmesebbek és megértőbbek lesznek, segítenek egymásnak.
- ☺ A helyes viselkedés szabályait ismerik és betartják.
- ☺ Kialakulóban önálló véleményalkotásuk, döntési képességük.
- ☺ Észreveszik a közvetlen környezetükben megmutatózó jót és szépet.
- ☺ Ébrednek bennük közvetlen környezetük megóvásának igénye.
- ☺ Nyiladozik a hovatartozás iránti igénye, érzete.
- ☺ Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre, a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre.
- ☺ Kialakulnak az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók.
- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.
- ☺ A látássérült gyermek játékot kezdeményez.
- ☺ A mozgáskorlátozott gyermek mozgássérült állapotának megfelelően részt vesz a játékokban.
- ☺ A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek egyre hosszabb időt képes a csoport zavarása nélkül eltölteni.
  - Magatartása iránt felelősséget érez, szabadon hoz döntéseket, amelyekért már képes felelősséget vállalni.

4.3 Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A tevékenység célja

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - a javítgatás elkerülésével - beszélő környezet biztosításával, amely óvodai nevelésünk egészét áthatja.

A gyerekek érdeklődésére, kíváncsiságára építve a párhuzamos tevékenységeken keresztül a természeti és társadalmi környezetéről tapasztalatok szerzése, ismeretek gazdagítása.

Feladataink

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- . Olyan légkör kialakítása, melyben feloldódnak a szorongások, természetes a gyermek megnyilatkozása, kommunikációs kedve fennmarad és ösztönzésre talál (beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja, meghallgatásra lel és kérdéseire választ kap).
- Az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka pozitív mintát nyújt - beszéde szép, helyes, partner a beszélgetésben, dialógusokat alakít ki, kérdéskultúrája megfelelő.
- A megismerő képesség fejlesztését a természetes közegben szerzett tapasztalatokra építjük.
- Megfelelő tevékenységekben gyakoroltatjuk a fejlesztő részképességeket. A gyakoroltatás hosszantartó, folyamatos, fokozatos, egymásra épülő és játékos.
- Miután megismerjük, hogy a gyermekek milyen előzetes tapasztalattal, élménnyel, ismerettel, magatartási jellemzőkkel rendelkeznek, a lemaradásokat pótoljuk, és a fejlődésben előbbre haladottabbakat továbbfejlesztjük, így minden gyermek egyéni ütemében haladhat.
- Az egyéni, mikrocsoportos fejlesztések alkalmával tudatosan tervezett módon történik a differenciált fejlesztés.

A mikrocsoportos fejlesztéseket maximum 8 gyermek részvételével szervezzük, de figyelemmel kísérjük azokat, akik nem vesznek részt benne, s őket más tevékenységekkel foglalkoztatjuk.

- Fejlesztetni kívánjuk a kreatív gondolkodást. Feladatvégzés közben a gyermekeknek szükség szerint segítséget nyújtunk, figyelemmel kísérjük mindegyiküket, s ha megakadnak, meghagyjuk nekik a hibázás, tévedés, próbálkozás, önkorigálás lehetőségét. Segítségünk nem a gyermek helyetti feladatmegoldást, hanem közös gondolkodást jelent, így erőfeszítés árán jut sikerhez, a nehézségek nem meghátrálásra, hanem újra és újra próbálkozásra ösztönzik.
- A spontán szerzett tapasztalatait, ismereteit rendszerezzük az óvodai élet valamennyi tevékenységeiben. Ismereteit bővítjük, gyakoroltatjuk. Értékelésünk személyre szabott, ösztönző, mindig reális, a pozitívumokra épül, nem elítélő, elmarasztaló, megszégyenítő. Az értékelésben a hangsúly a jóra kerül, ez a hibák kijavítására ad lehetőséget.
- A mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe. Szükség esetén sajátos fejlesztési célok kitűzésére.

Az értelmi képességek fejlesztésének feladatai

- A tanulási tevékenységben biztosítjuk a folyamatos egymásra épülő, fokozatosan gazdagodó, koncentrikusan és lineárisan bővülő tapasztalatszerzést.
- Az értelmi képességeit — érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotó képesség, – a minden érzékszervvel való tanulást elősegítő, ösztönző környezet biztosításával fejlesztjük.
- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára építve meghatározó élményeket nyújtunk a környező világ sokszínűségéről.
- Az akadályozott gyermeket állapotának és szükségleteinek megfelelő óraszámban szükséges sérülés-specifikus egyéni fejlesztésben részesíteni, a szakember javaslatai alapján.
- Egyénre szabott módszereket, eljárásokat, technikákat, eszközöket alkalmazunk
- Ép érzékszervek tudatos, maximális kihasználására, finomítására törekszünk.
- Minél nagyobb önállóságot biztosítunk. Nem segítjük túl a gyermeket, csak abban, és annyit segítünk, hogy a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon.
  - A látássérült gyermekek esetében a látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- Tudatosan fejlesztjük a látásmaradvány (megfelelő méretű, élénk színű, környezettől elütő eszközök), a haptikus (bőr és mozgásérzékelés együttese) és hallási ingert.

A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekkel való foglalkozásban az egyéni képességekhez igazodó differenciált bánásmód kiemelkedően fontos az óvodai tevékenységekhez szükséges nyugodt légkör megteremtéséhez.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ A gyermek szívesen megnyilvánul, tisztán, érthetően, választékosan, összefüggően fejezi ki gondolatait. Kiváltott érzelmeit a helyzetnek megfelelően, a metakommunikáció eszközeivel is kíséri.
- ☺ Mondanivalóját életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezi ki, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot. Képről mondatokban beszél, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát. Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- ☺ Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
- ☺ A gyermekek eljutnak a pontos, valósághű észleléshez, mellyel ismereteik megalapozottak lesznek.
- ☺ Képesek lesznek a figyelem összpontosítására, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- ☺ Felismerik az elemi ok-, okozati összefüggéseket, a környezet mennyiségi, formai, színbeli eltéréseit, matematikai fogalmakat.
- ☺ Képesek időrendiséget felállítani.
- ☺ Kialakulnak jártasságaik, készségeik, képességeik a gondolkodási műveletekben. A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.
- ☺ A látássérült vagy mozgáskorlátozott gyermek állapotának megfelelően vesz részt a tevékenységben.
- ☺ A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek képes a figyelem összpontosítására.

5 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

5.1 Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

- Az óvodapedagógus munkáját közvetlenül segítő dajka, pedagógiai asszisztens és gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens, óvodatitkár, valamint az óvodai munkát közvetve segítők (kertész, takarító, konyhás) összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.
- Az óvodapedagógus nevelő-oktató munkáját a csoportban a pedagógiai asszisztens és a dajka segíti. Konkrét feladatait az óvodapedagógus határozza meg. A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyerekek foglalkoztatásában aktívan részt vesznek
- Ha a csoportba migráns, vagy más nemzetiségű család gyermeke jár, alkalmakat teremtünk a gyermekeknek, hogy megismerjék kultúráját, anyanyelvét.
- A kiemelt figyelmet igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek esetén szükséges a speciálisan képzett szakemberek közreműködése.
(gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, pszicho-pedagógus, szomatopedagógus, konduktor, terapeuta, fejlesztő pedagógus, differenciáló pedagógus).
A sajátos nevelési igényű gyermek a szakvéleményében megállapított óraszámában az előírt fejlesztés alapján külön foglalkozás keretében kap segítséget.

Óvodánkban a fenntartó által engedélyezett dolgozói létszám:

AZ ÓVODA DOLGOZÓI	
Óvodapedagógus	25
Gyógypedagógus	1
Pedagógus munkát segítő dajka	12
Pedagógiai asszisztens	4
Gyógypedagógiai asszisztens	1
Óvodatitkár	2
Kertész	1
Konyhai dolgozó	1
Takarító	1,5

5.2 Tárgyi feltételek

- Az eszköz és felszerelési jegyzék alapján meghatározott eszközök a pedagógiai program megvalósítását szolgálják.
- Biztosított az előírásokkal összhangban lévő munkakörnyezet.
- Környezetünk akadálymentes, biztonságos.
- Gazdag mozgásfejlesztő és játékkészlettel rendelkezünk.
- Egyéni szükségletekhez igazodó eszközöket, speciális bútorokat biztosítunk (lehetőleg nagyméretű, kontúros, élénk színű eszközök).
- A gyermekek által használt tárgyi felszerelések számukra hozzáférhető és biztonságos módon kerülnek elhelyezésre.
- A berendezési tárgyak stabilak, sérülésmentesek és biztonságosak.

5.3 Az óvodai élet megszervezése

5.3.1 Az óvoda csoportszerkezete

Óvodánk osztott, és osztatlan csoportokkal működik a jelentkezők életkori eloszlásának függvényében.

Csoportonként maximum 2 gyermeket integrálunk.

5.3.2 A nevelés-oktatás megszervezése

A nevelési év szeptember 1-augusztus 31-ig tart.

Ezen belül a nyári időszak június 1. – augusztus 31.

A párhuzamos tevékenységek tervezése a nevelési év folyamán

3 → 4 évesek	4 → 5 évesek	5 → 6 → 7 évesek
november 1-től május 31-ig	október 1-től május 31-ig	szeptember 15-től május 31-ig

5.3.3 Napirend

Az életkornak megfelelő helyes életritmus

A napirend igazodik a gyermek egyéni szükségleteihez, különböző tevékenységekhez, melyet rugalmasság és folyamatosság jellemez.

Kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele. A napi életritmus, a rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek érzelmi biztonságot teremtenek, ezáltal visszahatnak az életfolyamatokra. Javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és pihenés időpontjait hétvégén és a szabadságok idején is célszerű betartani.

A napirend kialakításakor kitüntetett szerepet kap a szabad játékra fordítható idő.

Az óvodai élet szervezésekor nagy hangsúlyt fektetünk a gondozásra. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Az óvodai nevelés a pedagógiai program alapján történik és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szerveződik.

Napirend

Idő	Tevékenység
6.00-11.45	<ul style="list-style-type: none"> - párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, - mosdóhasználat, - étkezés, önkiszolgálás, illetve naposi munka, - rendszeres egészségfejlesztő testmozgás (RET) - fejlesztési lehetőségek kihasználása: óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek, foglalkozások, - egyéni, páros, mikrocsoportos fejlesztés, - öltözködés, - udvari játék, levegőzés, séta
11.45-12.45	<ul style="list-style-type: none"> - ebéd - mosdó használat, - előkészületek a pihenéshez
12.45-15.30	<ul style="list-style-type: none"> - pihenés, egyéni szükségletekhez igazodó ébredés, - mosdó használat, - uzsonna
15.30-18.00	<ul style="list-style-type: none"> - párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, - kezdeményezett tevékenységek - udvari játék, mozgásos tevékenység, levegőzés (időjárástól, évszaktól függően)

Nyári napirend

6.00-11.45	<ul style="list-style-type: none"> - párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, - mosdóhasználat, - étkezés, önkiszolgálás, illetve naposi munka, - rendszeres egészségfejlesztő testmozgás - az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek, - öltözködés, - udvari játék, mozgásos tevékenység, levegőzés, séta
11.45-12.45	<ul style="list-style-type: none"> - ebéd - mosdó használat, - előkészületek a pihenéshez
12.45-15.30	<ul style="list-style-type: none"> - pihenés, egyéni szükségletekhez igazodó ébredés, - mosdó használat, - uzsonna
15.30-18.00	<ul style="list-style-type: none"> - párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenység, - kezdeményezett tevékenységek - udvari játék, mozgásos tevékenység, levegőzés (időjárástól függően)

5.3.4 Hetirend

A párhuzamos tevékenységek tervezése a nevelési év folyamán a tevékenységek aránya, maximális időtartama korosztályonként

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7 évesek
A tevékenységek szervezése a nevelési év folyamán	november 1. – május 31.	október 1. – május 31.	szeptember 15. – május 31.
Foglalkozások, tevékenységek gyakorisága	Verselés, mesélés (heti 2-3 alkalom) Ének, zene, énekes játék, gyermektánc (heti 1 alkalom) Rajzolás, festés mintázás, kézi munka (akár a hét minden napján, naplóban az induló nap megjelölése) Mozgás (heti 1 alkalom délelőtt, 1 alkalom délután) A külső világ tevékeny megismerése (heti 1 alkalom)	Verselés, mesélés (heti 2-3 alkalom) Ének, zene, énekes játék, gyermektánc (heti 1 alkalom) Rajzolás, festés mintázás, kézi munka (akár a hét minden napján, naplóban az induló nap megjelölése) Mozgás (heti 2 alkalom délelőtt, 1 alkalom délután)) A külső világ tevékeny megismerése (heti 2 alkalom)	Verselés, mesélés (heti 2-3 alkalom) Ének, zene, énekes játék, gyermektánc (heti 1 alkalom) Rajzolás, festés mintázás, kézi munka (akár a hét minden napján, naplóban az induló nap megjelölése) Mozgás (heti 2 alkalom délelőtt, 1 alkalom délután)) A külső világ tevékeny megismerése (heti 2 alkalom)
Időtartama év végére	10-15 perc	20-25 perc	25-35 perc
Kötetlen foglalkozás	A külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés mintázás, kézi munka	Rajzolás, festés mintázás, kézi munka	Rajzolás, festés mintázás, kézi munka
Kötött foglalkozás	Mozgás	Mozgás	Mozgás
Kötött vagy kötetlen foglalkozás	Verselés, mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Verselés, mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc A külső világ tevékeny megismerése	Verselés, mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc A külső világ tevékeny megismerése
Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységben megvalósul.			

A **rendszeres egészségfejlesztő testmozgást (RET)** a hét azon napjaira tervezzük, amikor nincs tervezett mozgástevékenység, ideje a napirendben meghatározott.

5.4 Kapcsolatok

Család:

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. **A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az intézmény ebben kiegészítő szerepet tölt be.** A kettő összhangja, az óvoda folyamatos együttműködése a szülőkkel a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele.

Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére az óvodapedagógus követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén.

Formái:

- Felvételi előjegyzés
- Családlátogatás: az óvodába kerülés előtt kötelezően, egyébként szükség szerint.
- Az óvodai élet előtt szervezett ismerkedés az óvodával.
- Szülői értekezlet
- Fogadóóra
- Nyílt nap
- Csoportos kezdeményezésen alapuló lehetőségek: sport délután, egyéb közös programok.
- Szülők, nagyszülők foglalkozásának, kedvtelésének bemutatási lehetősége.
- A kapcsolattartás egyik formája az infokommunikációs eszközök és a különböző online csatornák.

Az óvodapedagógus a szükséges esetekben, alkalmas időpontokban az infokommunikációs eszközökkel is kommunikál a szülőkkel, együttműködik a családokkal.

- Az óvodapedagógus példát mutat a digitális eszközök gyermekek általi használatában.

Az óvoda kapcsolatot tart az intézményekkel, amelyek az – óvodai élet megkezdése előtt, az óvodai élet alatt, és az óvodai élet után – meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében.

Bölcsőde:

Fontos, hogy az átmenet a bölcsődéből az óvodába lehetőleg minél kisebb érzelmi megrázkódtatást okozzon a gyermek számára. Az óvodapedagógusok és a gondozónők közösen felelősek a zökkenőmentes beilleszkedésért az óvodai közösségbe.

Formái:

- Kölcsönös látogatás lehetősége a nyári hónapokban.
- A leendő óvodásaink meghívása a gyermeknap bábműsorra, megajándékozásuk.
- Bölcsődei gondozók meghívása ősszel.

Óvodák:

- **Az óvodák közötti kapcsolataink az óvodapedagógusaink szakmai fejlődését szolgálják.**

Iskolák:

Formái:

- A tanítók látogatásának megszervezése a nagycsoportokba tavasszal.
- Tanév vége felé a szeptemberben iskolát kezdőkkel iskolalátogatás.
- Iskolai beiratkozások figyelemmel kísérése.
- Részvétel a tanévnyitó ünnepélyen.
- Az első osztályosok meglátogatása ősszel.

Közoktatás-irányítás és szakmai szolgáltatást végző szervezetek:

- Fenntartó Önkormányzat
- Kapcsolat az érintett kisebbségi önkormányzatokkal, kisebbségi szervezetekkel
- Klebelsberg Központtal
- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal (PMPSZ) Szigetszentmiklósi Tagintézménye (pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, neurológus)
- Szigetszentmiklós Család- és Gyermekegészségügyi Központtal, az óvodai szociális segítővel
- Pest Megyei Kormányhivatal - Szigetszentmiklósi Járási Hivatal – Gyámügyi- és Hatósági Osztály
- Oktatási Hivatallal (OH)
- Budapesti pedagógiai Oktatási Központtal (POK)

Integrációt segítők:

- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Budapesti Tagintézménye, 1. sz. Szakértői Bizottság (1077 Budapest, Dohány u. 54.)
- FPSZ **Látásvizsgáló**, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye (1146 Bp. Ajtósi Dürer sor 39.)
- **Mozgásvizsgáló**, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye (1145. Budapest, Mexikói u. 63-64.)
- PMPSZ Szigetszentmiklósi Tagintézménye

Az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek és az óvodapedagógusok team munkája az integráció sikeressége érdekében

- Az adott szakember segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését.
- Közös elemzik az adott állapotot, helyzetet, melyre egyéni fejlesztési tervet készítenek. A fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrzik, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva meghatározzák..
- Közös megoldási stratégiát dolgoznak ki, az adott szakember javaslatot tesz módszerek alkalmazására, segítséget nyújt speciális (segéd) eszközök kiválasztásában.
- Javaslatot tesz a fogyatékoság típusához, a gyermek egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására.
- Az adott szakember együttműködik az óvodapedagógussal, az óvoda gyógypedagógusával, gyógypedagógiai asszisztensével, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó pedagógusok tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait.
- Hospitál az érintett gyermek csoportjában, a gyermek megfigyelése céljából.

- Az óvodapedagógus megismeri és segíti kiegészítéseivel az egyéni fejlesztési terv elkészítésében. A fejlesztési terv 3 hónapra (maximum 6 hónapra) készül, az elért eredményekkel történő összevetés után készül a következő időszakra.
- Tanácsadás a szülőknek.

Nem közoktatási intézmények:

- Gyermekorvos
- Védőnő
- Fogorvos
- Művelődési Központ és Könyvtár

6 AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

6.1 Játék

A gyermeki megnyilvánulások sorában a legfontosabb a játék (mellette a mozgás és az érzelmek dominanciája). Az óvodás korú gyermek lételeme.

Ismerve a játéknak a személyiségfejlődésre gyakorolt pedagógiai és pszichológiai hatásait, a játékot tekintjük az óvodában a legfontosabb tevékenységnek.

A játék

- a gyermeknek spontaneitást, szabadságot, örömet, szórakozást jelent,
- lehetőséget biztosít a gyermek számára, hogy képességeit az önállóan választott játéktevékenységgel fejlessze, gyakorolja ismereteit, tapasztalatait alkotó módon felhasználja, a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja.
- kiemelt jelentőségű, tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.
- által a gyermek szociális tapasztalatokra tesz szert, gyakorolhatja azokat az ismereteit melynek nagy részét a saját családjában tapasztal (nemi szerepek, munkamegosztás, stb...).
- megfigyelésével felfedezhetők a személyiségjegyek és az esetleges idegrendszeri (veleszületett, szerzett) vagy a környezeti problémái.

Célunk olyan boldog gyermekkor megteremtése, ahol a cselekvések gyakori átélésével a gyermek egyéni vágyai, ötletei kibontakozhatnak.

Feladataink

- A szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék lehetőségeinek biztosítása.
- Az óvodapedagógus modellértékű módszereinek alkalmazása, a pedagógiai asszisztens és a dajka együttműködő szerepének alakítása.
- A játékfajták gazdagítása.
- Élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz.
- A beszédkésztség fejlesztése.

- A játéknak elsődleges szerepe van az ép érzékszervek aktivizálásában, a hallás, tapintás, szaglás, ízérzékelés, mozgásritmus, tájékozódási képesség és a látás intenzív fejlesztésében, a személyiség formálásában a gyengénlátó gyermek számára.
- A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban.
- Ép és a sajátos nevelési igényű gyermekek feszültségmentes közös játékának az elősegítése.
- A gyermek optimális fizikai helyének megválasztása a csoportban.
- A mozgáskorlátozott gyermek számára szükség esetén a játékhoz használt tér átalakítása, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálása. Az egyes tevékenységek során a mozgáskorlátozott gyermek szerepének aktivizálása, bekapcsolódásának segítése.
- A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermeknél az egyes játékfajták kiemelt alkalmazása diagnosztikai és terápiás céllal.
- Ép érzékszervek tudatos, maximális kihasználása, finomítása.
- Minél nagyobb önállóságra törekedtetés. Az óvodapedagógus tudatos, indirekt játékirányítása, hogy a gyermek játéka során a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon.
- Egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák, eszközök alkalmazása.
- A társak rászoktatása arra, hogy vigyázzanak látássérült vagy mozgássérült társukra, legyenek vele óvatosabbak játék közben.
- A „fiús játékoknak” is teret engedünk, ötletekkel, eszközökkel gazdagítjuk.

6.1.1 A szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék lehetőségeinek biztosítása

Biztonságos, nyugodt légkört teremtünk, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek és választhatnak. Biztosítjuk a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

A játszóhelyeket úgy alakítjuk ki, hogy figyelembe vesszük a csoport létszámát, összetételét (korosztály, nemek), mit szeretnek játszani, mivel szeretnek foglalkozni, illetve az egyéni fejlesztést szolgáló játékokat. Állandó és variálható játszóhelyeket hozunk létre. A napirend lehetővé teszi, hogy a játékidő folyamatos maradjon. Egy-egy több napon át tartó játéknak a feltételeit is igyekszünk biztosítani. A tartalmi gazdagítás érdekében minél több élményhez juttatjuk a gyermekeket (séták, kirándulások, programok). Esztétikus, tiszta játékeszközöket biztosítunk, jól hozzáférhető helyen. Megismertetjük a különböző játéktereket, játékszereket, eszközöket és használatukat a csoportszobában és az udvaron is.

A különböző játékfajtákhoz szükséges kellékeket együtt gyűjtögetjük, készítjük.

6.1.2 Az óvodapedagógus modellértékű módszereinek alkalmazása, a pedagógiai asszisztens és a dajka szerepe

A gyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – szülő és az óvodapedagógus.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét, az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.

Alapvetően arra törekszünk, hogy a gyermekeket hagyjuk, engedjük játszani. Figyelemmel kísérik a gyermekek játékát, ha szükséges beavatkozunk:

- játszótársként,
- új ötlettel,
- új eszközzel
- kezdeményezőként, ha a játékfolyamat elakad.

A játékba való beavatkozásunk mindig modellértékű. Kreatív együttműködésre, nyitottságra, a társ ötleteinek elfogadására kell, hogy ösztönözzék a gyermekeket. Ebben a tevékenységben a pedagógiai asszisztens, a dajka közreműködése az óvodapedagógus irányításával valósul meg.

Igyekszünk elérni, hogy kisebb-nagyobb segítséggel maguk is megoldják konfliktusaikat. Fontosnak tartjuk a gyermekek szabad játékának túlsúlyát, amikor az óvodapedagógus „csak” megfigyelőként van jelen. Ilyenkor alapvető információkat is szerezhetünk az egyes gyermek:

- személyiségéről (tűrőképesség, akarati tulajdonságok, ötletek),
- társas-kapcsolatairól,
- képességeiről (mozgás, beszéd, ismeretanyag).

Egyéni fejlesztőmunkánkat is erre építjük.

6.1.3 A játékfajták gazdagítása

Gyakorlójáték (mozgásos, manipulációs, verbális)

Lehetőséget adunk arra, hogy a játékeszközöket rendezgessék, Új anyagokat, eszközöket vehetnek be a játékba a csoportszobában is, az udvaron is. A finommozgások elemeit szabadon kipróbálhatják. Szívesen játszanak a különböző összerakható játékokkal. E játékok során fejlődnek a gyermekek érzékszervei: gyakorolják a látást, hallást, tapintást, javul a szem és a kéz koordinációja. Az életkornak megfelelő utánzójátékok, ritmusjátékok egyszerre adják a játék, a dallam, a ritmus és a mozgás élményét. A mozgás, a mozdulatok ismételtetése mellett öröm a hangok ismétlése is. A játékos hangképzések, játékos szavak verbális élményt nyújtanak és segítik a beszédfejlődést is.

Szimbolikus- szerepjáték

Már a legkisebbeknél is megjelenhet a szerepjáték, amikor valamilyen szerepet magukra vállalnak a gyerekek. A mi feladatunk ilyenkor, hogy segítsük a „mintha” helyzetek kialakulását és így biztosítjuk a pozitív és negatív élmények kijátszását. A szerepjáték sajátossága az utánzás. Mivel a gyermekek mindig azt utánozzák, akik érzelmi hatnak rájuk (apa, anya, fiú, lány szerep) ügyelünk arra, hogy helyes mintát adjunk nekik — nemcsak játékidőben.

A szerepjátékban a gyermekek jellegzetes cselekvéseket, műveleteket visznek át, melyek valamilyen érzelmi hatást váltottak ki belőlük. A tartalmas játék mindig új és új élményekből táplálkozik. A különlegesből éppen úgy, mint a mindennapiból (áruház, pékség, piac, orvosi rendelő, mentőállomás, stb.). A cselekvésekhez eszközökre van szükség. Ezért lehetővé tesszük, hogy a gyermekek maguk is készíthessenek eszközöket, jelmezeket.

Olyan „kincses ládát” igyekszünk összegyűjteni, amelyből akár a szerepjátékhoz is éppen úgy, mint más játéktevékenységhez is, könnyedén elkészíthetik a szükséges eszközöket.

Konstruáló játék

Az egyéni elképzelések létrehozásának a legmegfelelőbb helye. A „valamit létrehozni” igénye fejleszti a kreativitást, az értelmi és társas képességeket is. Az alkotásokat igyekszünk néhány

napig megtartani vagy a több napig tartó építgetésre, lehetőséget biztosítani — és ezzel sikerélményhez juttatni a gyermekeket.

Szabályjáték

A játék meghatározott szabály szerint folyik. Feladatunknak tartjuk olyan szabályjátékok megismertetését, melyek az adott korcsoport fejlettségi szintjének megfelelőek (a szabályok könnyen érthetők és teljesíthetők). Arra törekszünk, hogy a szabályjátékok járuljanak hozzá a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez és érzelmi, akaratú képességeinek fejlesztéséhez is.

Mivel óvodánk kiemelt feladata a mozgásfejlesztés, fontosnak tartjuk, hogy a szabad játéktevékenységben is minél több mozgásra adjunk lehetőséget, kint illetve bent. A mozgásos szabályjátékok lebonyolítására a legmegfelelőbb az udvar, a tornaterem. Ehhez sokféle tornaszer áll rendelkezésre.

Bent — amikor a csoportlétszám lecsökken a gyermekek kezdeményezésére, az óvodapedagógus által bevitt tornaszereken önállóan gyakorolhatják a mozgásokat, felügyelet mellett.

Az udvaron kezdeményezett mozgásos játékba minden gyermek érdeklődésétől függően kapcsolódhat be, az a fontos, hogy igazi felfrissülést, felüdülést nyújtson a mozgás. Az udvaron minden korosztálynak van egy többé-kevésbé körülhatárolható területe, ahol a csoport óvodapedagógusa szervezi a játékot. Az udvarunk változatos tevékenységekre ad lehetőséget egész évben (mozgásos, ügyességi játékok, versenyek, homokozás, kerékpározás, vizes játékok, havas játékok). Az évszaknak és az időjárásnak megfelelően igyekszünk a lehető legtöbb időt tölteni az udvaron, a szabad levegőn.

6.1.4 A beszédképesség fejlesztése a játékban

A játékban kialakult társas kapcsolatok fejlesztik a gyermeki beszédet. A játékba bekapcsolódva mintát adunk a nyelvi formák alkalmazására. A szerepjáték adja a „beszéd gyakorlására” (kérdések, feleletek, megszólítások, kérések megfogalmazása, udvariassági formák) a legtöbb lehetőséget.

A bábjáték további gyakorlási, alkalmazási lehetőség (jó lehetőség) a hanggal való játékra (hangerő, hangszín). A bábjátékban a hallgató gyermek is megszólalhat.

A különböző nyelvi játékokkal közvetlen beszédfejlesztő lehetőséget biztosítunk. Ezek segítségével felismerhetjük az egyes beszédelemek fejlettségét.

Bábozás, dramatizálás

A jól ismert magyar gyermekköltészet, az irodalmi élmények (versek, mesék) feldolgozása szerepjátékot gazdagító játékformává válhat.

Lehetőséget adunk arra, hogy a látottat, hallottat a gyermekek eljátszhassák.

Feladatunk biztosítani a gyermek számára eszközöket, kellékeket, esetleg jelmezeket, mellyel képesek saját elgondolásaik alapján megformálni a szereplőket, tovább gondolni a történetet.

Színes, megragadó, érdeklődést felkeltő bábjátékkal ébresztünk kedvet a gyermekekben a bábozáshoz. A bábozás oldott légkörben, fölösleges kötöttségek nélkül folyják.

A bábozás terápiás, diagnosztikai hatását alkalmazva, fejleszteni lehet a gyermek személyiségét.

A pedagógus példamutató magatartása, beszédstílusa mintaként szolgáljon a gyermek számára.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ A gyermekek szükségleteiknek és életkoruknak megfelelő játékot tudnak választani.
- ☺ Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyeket maguk terveznek meg, osztják el a szabályokat, választják ki az eszközöket.
- ☺ Képesek szabályokat megtanulni, betartani.
- ☺ Részt vesznek – képességeiknek megfelelően – erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- ☺ Ismert meséket szívesen báboznak, dramatizálnak.
- ☺ Legyenek egyéni ötleteik, javaslataik egy-egy feladat megoldására.
- ☺ Legyenek képesek saját élményeik eljátszására.
- ☺ Legyenek képesek a társ javaslatait is elfogadni, velük együtt játszani.
- ☺ A gyakorlójáték más játékfajta elemeként jelenjen meg.
- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.
- ☺ Az integrált gyermek bátran megmutatja erősségeit, kiemelkedő képességeit.

6.2 Mozgás

A tevékenység célja

- A gyermekek harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában úgy, hogy megmaradjon, illetve visszakapja természetes mozgáskedvét.
- A mozgási tevékenységek egyéb képességekre (anyanyelvi, értelmi, szociális, erkölcsi, stb.) ható fejlesztő hatásának kiaknázása.

Feladataink

- Az egészséges életvitel kialakítása, rendszeres mozgás biztosításával az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára.
- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése, ellenálló képesség növelése.
- A mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása minél több gyakorlás útján.
- Az alapképességek (erő, állóképesség, gyorsaság,) fejlesztése, mérése.
- Ép érzékszervek tudatos, maximális kihasználása, finomítása.
- Minél nagyobb önállóság. Ne segítsük túl a gyermeket, csak abban, és annyit segítsük, hogy a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon.
- Egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák, eszközök alkalmazása, az akadályozott gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait is figyelembe véve.
- A pedagógus feladata az akadályozott gyermek természetes mozgásának kialakítása, korrigálása, a mozgás megszerettetése, a testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- Kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése.
- Együttes mozgásra való lehetőség biztosítása a mozgásbiztonság kialakításával.

- A társak rászoktatása arra, hogy vigyázzanak egymásra, fokozottan a látássérült vagy a mozgáskorlátozott gyermekekre. Legyenek vele óvatosabbak mozgásos játékok közben.
- A látás sérült gyermek esetében az egyes mozgásformák kialakítása beállítással, letapogatással.
- A mozgáskorlátozott gyermekeknél az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt helyezünk a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használatára kialakítására.

6.2.1 Fejlesztő hatása

A mozgás az óvodáskorú gyermek lételeme, legtermészetesebb megnyilvánulási formája. Mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról. Az óvodáskor a testi fejlődés szempontjából igen jelentős. Változik a testforma, a csont- és izomrendszer szerkezete, teherbírása, átalakulnak a testarányok, nagy változások következnek be az idegrendszer működésében. Pontosabban, differenciáltabban funkcionálnak az érzékszervek, megnő a gyermek súlya, növekszik magassága, sokat és kitartóan mozog.

A torna, a mozgásos játékok hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához, fejlődéséhez.

Miközben mozog, fejlődik a csont- és izomrendszere, alakulnak mozgáskoordinációi, testi képességei, gyorsabbak, önállóbbak, pontosabbak, finomabbak lesznek mozdulatai. Természetesen jelentős egyéni eltéréseket figyelhetünk meg.

A fejlesztésnél, a mozgás megtervezésénél figyelembe vesszük, hogy a fizikai képességek kialakulásának is vannak érzékeny szakaszai. 3 éves kortól a nagymozgások spontán fejlődése teszi, hogy a földközeli mozgások: csúszás, mászás, kúszás, járások, futások fejleszthetők jól. Az óvodáskorúak harántcsíkt izomzata még fejletlen, kevesebb az izomtömeg, mint felnőttkorban, ezért őket éppen az ülés, állás fárasztja. Ugyanígy a statikus helyzet, terhelés is fárasztja a gyermekeket, nekik az izgás-mozgás a pihenés. A tanulásra ekkor még az utánpótlás jellemző, alkalmat adunk erre, mert így fejlődnek ki könnyen az új szinapszisek, az új feltételes reflexláncok, az új dinamikus sztereotípiák.

A mozgás csodaszer, amelynek segítségével feloldjuk gátlásaikat, fejlesztjük ügyességüket, mozgáskoordinációjukat, érzelmi-, akarat-, értelmi-, fizikai képességeiket, készségeiket.

A mozgásfejlesztés számtalan egyéb terület mellett a társra figyelés képességének fejlesztését is lehetővé teszi.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az óvodapedagógus által irányított mozgásos tevékenységek.

Egészséges életmódra nevelés

- A szabadban és teremben végzett számtalan tevékenység fokozza a gyermekek edzettségét, teherbíró-képességét, segíti fizikai fejlődésüket.
- A rendszeres és kellemes környezetben végzett mozgás természetes igényükké válik és beépül szokásrendszerükbe.

Anyanyelvi, az értelmi nevelés

- A különböző mozgások felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, különböző formák megismerésével, megnevezésével gyarapodnak ismereteik.
- A hallott, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a fogalomalakítást és a keresztcsatornák fejlődését.
- A téri irányok és különböző formák bemozgásával fejlődik észlelésük.
- A tevékenység kapcsán előforduló valamennyi új szó, kifejezés a gyermekek szókincsét bővíti, ezáltal a verbális fejlesztést is szolgálja.

Szociális fejlődés

- Saját testének, mozgásos képességének megismerésével fejlődik „én-tudata”, és segíti a „szociális én” erősödését.
- A közös mozgás öröme segíti a társas kapcsolatok kiszélesedését. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlődik önuralmuk, akaratuk, együttműködő- és tolerancia képességük, s különböző viselkedésmintákat sajátítanak el.
- A mozgásos versengések alkalmával átélik a sikert és a kudarcot, ez segíti az egészséges versenyszellem kialakulását.

6.2.2 Mozgás tevékenység

A mozgás tevékenység kiemelt szerepet tölt be a motoros képességek fejlesztésében, a kötelező foglalkozás a tanulási rendszerben. Legfontosabb, hogy a gyermekek szívesen tornázzanak, fejlődjön önmagukhoz mérten mozgásképességük.

- Kiscsoportos feladatunk, hogy megszeretessük a tornázást, el kell érünk minden gyermeknél a mozgás tevékenységen való kötelező részvételt.
- Középső- és nagycsoportban a terhelés fokozatos növelése és a gyakorlatok pontos, fegyelmezett és kitartó végeztetésére törekszünk a játékoság szem előtt tartásával.

A mozgásfejlesztés tartalma

A mozgásanyag és a fejlesztő feladatok egymásra épülnek az óvodai élet során. A foglalkozások anyaga az agyi működések serkentését is szolgálja. Valamennyi funkció fejlesztése jelen van minden korcsoportban, csupán a nehézségi szintek (különbözőek) eltérőek.

A foglalkozásokon lényeges szempont a testséma kialakulása, a testrészek megismerése, — mely tapasztalatok által teljeseedik a test-térkép — a gyermek térben elfoglalt helye, a térben való mozgás saját maguk, testük és a tárgyak viszonyának elhelyezkedésének sokoldalú megtapasztalása.

Differenciált feladatadással lehetőséget teremtünk arra, hogy az adott gyakorlatokat a gyermekek saját képességeiknek megfelelően hajtsák végre, mely kellő aktivitást és terhelést biztosít. A foglalkozások körültekintő szervezésével és előkészítésével a várakozási időt megpróbáljuk minimálisra csökkenteni.

A 3-4 éveseknél a természetes mozgások fejlődését kívánjuk segíteni. A korosztály mozgási anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza (járások, futások, csúszások, mászások

talajon, szereken, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével) és a testrészek ismeretét célzó gyakorlatokat, tárgyhöz viszonyított testhelyzetgyakorlatokat.

1. 4-5 éveseknél nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A mozgásfejlesztés során már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ennek érdekében olyan tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosítunk, melynek során a gyermekek különböző irányokban végeznek mozgásokat és különböző formákat mozognak be.

A 6-7 éveseknél kiemelten fejlesztjük a finommotorikát, mert erre a korra várható el - az idegpályák kiépülése révén - a finommozgás vezérlésének képessége. Minden gyermeknek lehetőséget nyújtunk az alaklítás, oldaliság, a keresztcsatornák fejlődésére a szerek különböző fogásmódjának kisebb testrészekkel végzett mozgások gyakorlásával. A jelölőszalaggal (középső és nagycsoportban), melyet a gyermekek a csuklójukon viselnek, a laterális (oldaliság) kialakulását segítjük. A bemutatásnál egyszerre van jelen a látható minta (a bemutató személye lehet az óvodapedagógus vagy egy gyermek), a hallható utasítással. A feladatok végrehajtásának javításával mindig a pozitív megerősítés módszerét követjük, ez megerősíti a gyermeket, majd további erőfeszítésre készíti.

A gyermekek mozgásigényének kielégítésére, képességeik fejlesztésére indokolt a természetes gyakorlatok mellett a bonyolultabb, nagyobb erő kifejtést, figyelmet igénylő gyakorlatok beiktatása is. A testgyakorlatok végrehajtásának fokozatait, fajtáit a gyermekek képességeihez igazodva állítjuk össze.

Az egész év folyamán, a foglalkozásokon fontos a mozgásos játékok alkalmazása és lehetőségeinek kihasználása. E játék során megtanulnak a gyermekek egymás testi épségére vigyázni, egymás sikereinek örülni. Így ügyesednek, önbizalmuk nő és megalapozott bátorságra tesznek szert. Hozzászoktatják ezek a játékok őket a szabályok betartásához és az önuralomhoz is, valamint fejlődik kudarctűrő képességük is.

A szervezési formákkal biztosítjuk a folyamatos, és együttes gyakorlatvégzést. Ezt segíti a hely és a megfelelő számú eszköz, így minél többször élhetnek a lehetőséggel. Mozgásfejlesztésünkben a látás, hallás, tevékenykedés együttes jelenlétét hangsúlyozzuk.

A gyakorlatok nehezítése, bonyolultabbá tétele kézi szerekkel és tornaszerekkel történik. A foglalkozásokon és játéktevékenységkor a labda gyakran jelen van.

A gyermekek állóképességének fejlesztése érdekében a mozgásos játékok tervezésénél az utánzó, futó-, fogó- és versenyjátékok dominálnak.

6.2.3 *A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás (RET)*

A mindennapos mozgás anyagát elsősorban azok a mozgásos játékok adják, amelyek a heti tervezett mozgástevékenységben feldolgozásra kerülnek.

A gyermekek mozgásszükségletének kielégítését, természetes mozgásvágyának megőrzését alapozzuk meg.

Mivel udvarunk sokrétű lehetőséget nyújt a mozgás gyakorlására megfelelő időjárás esetén minden esetben itt szervezzük.

Ha olyan helyen sétálunk, ahol a különböző mozgásformák gyakorlására van lehetőség, azt is kihasználjuk.

6.2.4 Test deformitásainak megelőzése

A lábboltozat süllyedése, a hanyag testtartás megakadályozása a gyermekek izomzatának sokoldalú megerősítésével történhet.

Ezért van szükség speciális gyakorlatokra, amelyek

- Erősítik a talpboltozatot az izomzat, a szalagrendszer és az ízületek aktív tornájával.
- Megéreztetik a helyes testtartást
- Mobilizálják a gerincet
- Erősítik a test valamennyi izomcsoportját

A *játékos lábtorna célja* a lábizomzat fejlesztése. A játékos módszerekkel (pl. a láb fogó funkciójának gyakorlása) a gyermek tevékenység közben sikerélményekhez jut s rájön, mi mindenre képesek a lábujjak. A lábjáték során tanultak áttevődnek más mozgásanyagra is.

A játékos lábtornát nap bármely szakaszában, alkalmazzuk. A gyakorlatok kiválasztásánál figyelembe vesszük, hogy a gyermekek mindig az életkornak, képességüknek megfelelő feladatot kapják. Nem várjuk el azonnal a tökéletes mozgást, a pontos feladatvégzést. Nem siettetjük a fejlődést még játékos módszerekkel sem.

A *tartáshibák* kiküszöbölésére ebben az életszakaszban az izomzat megfelelő megerősítésének van különleges jelentősége, mivel az itt szerzett alapok a későbbiekre nézve meghatározóak. A gyakorlatokat beépítjük a napi nevelési folyamatba, így válhat a gyermek életelemévé.

A tartásjavító torna alkalmazásakor a preventív, megelőző szemléletet hangsúlyozzuk. A helyes testtartás megtanulásához szükség van az izomérzés (tudatos kapcsolat az izmokkal) kialakítására. Az izomérzés tudatosulása a tartásban a háti és deréktáji-izomzat irányítási képességét jelenti. Ez a helyes ülés, állás, járás alapja is. A testtartás szoros összefüggésben van a helyes légzéssel. Erre az egészen kisgyermeket nem kell tanítani, mert a hasi légzés a természetes.

A helyes ülés megtanítása is szerves része a javító munkánknak.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ Igénylik, szeretik a mozgást, a kedvelt mozgásos játékokat kitartóan játsszák.
- ☺ A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakul.
- ☺ Kialakul testsémájuk, oldaliságuk.
- ☺ Biztonságban, bátran mozgó, jó fizikai állóképességű, teherbírású gyermekekké válnak.
- ☺ Betartják a szabályokat, kialakul egészséges versenyszellemük.
- ☺ Önfegyelmük, figyelmük megerősödik.
- ☺ Értik és alkalmazzák a testnevelés alkalmával használt nyelvezetet.
- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.
- ☺ A látássérült vagy mozgáskorlátozott gyermek állapotának megfelelően vesz részt a tevékenységben.
- ☺ A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek képes a többi gyermek zavarása nélkül, velük együtt részt venni a mozgásos tevékenységekben.

6.3 Verselés, mesélés

„A gyermekkornek két tündérvilága van: a cselekvés síkján a játék, szellemi síkon a mese”

A mese, vers, lényege a spontán játékos jelleg. Átfogja az óvodai nevelő munka minden területét, és jelen van a nevelési folyamat legapróbb mozzanatában is. Hozzájárul a gyermek jó közérzetéhez, emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését és oldja a szorongását, és egyben feloldást és megoldást kínál.

A tevékenység célja

- Az óvodába lépéskor minden gyermeknek más és más az irodalomhoz fűződő kapcsolata. Célunk minden gyermekkel megszerettetni, megismertetni a magyar nyelv rejtett kincseit, mondókán, versen, mesén keresztül.

Feladataink

- Elsődleges forrásunk a gyermekmondóka és a magyar népmese gyűjtemények, mert úgy gondoljuk, innen tiszta értéket választhatunk, amely közvetíti az anyanyelv sajátos ritmusát, dallamát, hangzó világát. Másodlagos forrásunk a magyar gyermekköltészet, a klasszikus és kortárs irodalmi művek néhány régebbi és újabb gyűjteménye. Az anyag kiválasztásánál szem előtt tartjuk, hogy a gyermekek megismerkedjenek olyan mesékkel, versekkel, amelyek tovább erősíti a természet megszerettetését, a környezettudatos magatartást.
- Biztosítjuk a más kultúrkörből származó gyermekek kulturális értékeinek bemutatását.
- A csoportszobáinkban hangulatos mesesarkot igyekszünk kialakítani, ahol a gyermek egész személyiségevel az új élményre hangolódhat. Kilép a hétköznapiakból és várja a különöset, a rendkívülit.
- Az élőszavas mesemondás hagyományát erősítjük. Az óvodapedagógus és a gyermekek közötti kapcsolat akkor teljes, ha végig szemben ülnek egymással, az óvodapedagógus tartja a gyermekkel a szemkontaktust.
- A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, kialakul a bensőséges kapcsolat, erősíti a kötődést. A játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett, intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg, fejleszti a kreativitást. Ez az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- Úgy mesélünk, hogy hanghordozásunkkal, gesztusainkkal, mimikánkkal kifejezésre juttatjuk, hogy a történet, amit elmondunk nem a megszokott környezetben játszódik. A gyermekek könnyen beleélik magukat ebbe, arcukon tükröződik az élmény, belső átélés vagy azonosulás.
- A népi mondókák, versek, mesék, mondák, elbeszélések által a beszédkedv, beszédképesség, beszédkultúra, szókinccs fejlesztését érjük el. Tág teret biztosít a régi kifejezések, a gyermek életkorából adódó ismeretlen szavak elsajátítására. Ezeknek az ismeretlen szavaknak ismertetését mese előtt kezdeményezéseken mutatjuk be a gyermekeknek.
- Alkalmat adunk, arra, hogy a gyermekek eljátsszák, elmondják, elbábozzák, megjelenítsék kedvelt meséiket, verseiket. Ezzel beszédhelyzeteket teremtünk, módot adva arra, hogy a mindennapok és a mese pozitív, negatív élményeit kijátszassák, beleélhessék magukat a meseszereplők világába, Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy az

általuk kitalált történeteket elmondják, vagy a már ismertek cselekményét tovább szöjék. Ezzel fejlődik képzeletük, énképük.

- Ösztönözzük a gyermeket saját mese és versalkotásra, annak mozgással és /vagy ábrázolással történő kombinálására. Ez az önkifejezés egyik módja.
- A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyeknek a megalapozása.
- A külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatának, a lehetséges és a megfelelő viselkedési formák érzékeltetése.
- A kiválasztott meséknél, verseknél szempontnak tartjuk, hogy inkább keveset, lassan, jól, gyakran ismételve — mert ezzel segítjük legjobban az anyanyelv elsajátítását, a befogadó és beleérző képesség segítségével.
- A mesében való elmélyülést gátolja, ha a csoportban tevékenység folyik. Ezért úgy szervezzük, hogy a mesélés mindenki számára közös élményt nyújtson, mindenki együtt hallgassa.
- Minden nap mondókázunk, verselünk, mesélünk, mert ez a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
- Ép érzékszervek tudatos, maximális kihasználására, finomítására törekszünk.
- Minél nagyobb önállóságot biztosítunk. Nem segítjük túl a gyermeket, csak abban, és annyit segítjük, hogy a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon.
- Egyénre szabott módszereket, eljárásokat, technikákat, eszközöket alkalmazunk.
- A mozgáskorlátozott gyermekeknél igyekszünk megtalálni a befogadáshoz szükséges legoptimálisabb testhelyzetet, figyelmi, érzelmi beállítódásban és feldolgozásban fokozott segítséget nyújtunk.
- Látássérült gyermeknél fontos szempont, hogy olyan megfelelő helyet biztosítsunk, amely a hallási és látási ingerek fogadásánál egyaránt a legkedvezőbb (óvodapedagógushoz közel illetve szemben).
  - A számukra ismeretlen fogalmakat nem csak verbálisan, hanem lehetőleg minél több érzékszervre hatóan ismertetjük meg.
- A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek a többi gyermek zavarása nélkül, a társakkal együtt vegyen részt a tevékenységekben, jusson irodalmi élményhez.

Verselés, mesélés megvalósításának anyagai

3-4 évesek (foglalkozás időtartam 5-10 perc)

- Mozgással kísért énekes szöveg ismételtetésével kezdődik az irodalmi nevelés.
- Megismernek 8-10 mondókát, verset, melyek dúdolókból, csiklandozókból, höcöggetőkből, tapsoltatókból, lovagoltató játékokból, hintáztatókból állnak.
- Egyszerű mondókameséket, állathangutánzó meséket hallgatnak, tanulgatnak.
- Láncmesék, állatmesék kiscsoport vége felé.
- Természet, növény és állatmondókák.

4-5 évesek

- Megismernek 10-12 mondókát és verset, melyek népi mondókából, névcsúfolókból, halandzsza szövegű kiolvasókból, mai magyar költők egyszerű verseiből állnak.
- Meséik állatmeséből, egyszerű szerkezetű tündérmesékből és az óvodapedagógus történeteiből állnak.
- Természet, növény és állatmondókák.
- Hasonló korú kisgyerekekről szóló történetek, mindennapi helyzetekről, melyben életük is szerepet kap.

5-6-7 évesek

- Megismernek 12-14 mondókát vagy verset, melyek népi mondókákból, kiolvasókból, találós kérdésekből közmondásokból, lírai versekből, klasszikus és kortárs művekből állnak.
- Klasszikus tündérmesék, cselekmény dús állatmesék, népmesékből néhány elmondására már képesek.
- Megismerkednek a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág néhány elemével.
- Hallgatnak novellisztikus, realiztikus, tréfás meséket, folytatásos meseregényeket. –
- Hosszabb, bonyolultabb meséket alakíthatnak.

A bábozás és az anyanyelv kapcsolata

A bábozás olyan eszköze a nyelvnek, mellyel a gyermekek szókincse gazdagodik, hangos beszéde magabiztossá válik, fejlődik hanglejtésük, kiejtésük. Mondatszerkesztésük gyors fejlődésnek indul. A bábozással olyan ideális közeget teremt az óvodapedagógus, mely során sok minden felszínre kerül a gyermek érzelmi, értelmi világából. Segítséget nyújt magatartásbeli problémák megoldásánál. Levezeti az indulatokat, felgyülemlett sérelmeket.

A fejlesztés a beszédhelyzetek megteremtésével, a beszélőkedv fokozatos beindításával kezdődik. Fontos a gyermeket irányító óvodai dolgozók magatartása, beszédkulturája, szóhasználata. A modell fontosságával hat a gyermekekre, akitől a gyermek örömmel és helyesen tanul meg beszélni.

A beszélőkedv fokozását a játékszituációkban és a mozgásos játéktevékenységekbe épített feladatokkal lehet elérni, az életkornak megfelelő helyzeteken belül. A feladatok egyrészt a beszédszervek ügyesítését - száj, nyelv használata - másrészt a hallást fejlesztik.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ A gyermekek tudjanak felidézni néhány kedvenc mesét, váljanak nyitottá a népköltészeti alkotásokra.
- ☺ Legyenek képesek a megszerzett élményeik hatására, gondolataikat kifejezni, nyelvtanilag megfogalmazni, ehhez megfelelő szókincssel rendelkeznek.
- ☺ Gazdag nyelvi játékok során fokozódjon beszélőkedvük, szívesen alkossanak verset, mesét, így fejlődjön önkifejezésük.
- ☺ A mesehallgatással kialakított szokás és szabályrendszer tudatosodjon bennük.
- ☺ Irodalmi élményeiken keresztül legyenek képesek bábozni, mesét dramatizálni, ezáltal fejlődik személyiségük, azon belül a környezettudatos szemléletük.

- ☺ Alakuljon és fejlődjön érzelmi és értelmi képességeik, erkölcsi érzékük.
- ☺ Táruljon fel a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatai, a lehetséges és a megfelelő viselkedésformái.
- ☺ Képesek legyenek a metakommunikációs eszközöket használni.
- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.
- ☺ Tanulják meg az ok-okozati kapcsolatokat.
- ☺ A látássérült vagy mozgáskorlátozott gyermek bátran szólaljon meg, vegyen részt verselésben, bábozásban, dramatizálásban.
- ☺ A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek képes legyen nyugodt légkörben részt venni – hallgatóként, vagy tevékenyen – a tevékenységben.

6.4 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja

- A közös éneklés, a közös énekes játék örömeinek megéreztetése, a zenei ízlés formálása, zenei kreativitásuk alakítása.
- Az óvodáskori zenei élményekkel a zenei anyanyelv megalapozásának elősegítése.
- A hagyományok megismertetése és továbbéltetése.
- A zenehallgatás örömeinek megtapasztalása.

Feladataink

- Megismertetjük a gyermekeket ölbéli játékokkal, magyar népi mondókákkal, énekes játékokkal, igényes, válogatott kortárs művekkel, melyek eszközei a zenei anyanyelv megalapozásának, és a zenei kreativitásnak.
- A magyar népszokások, a hagyományok dalaival, játékaival az évszakokhoz kapcsolódva ismerkedünk, (természet-, növény-, állatmondókák).
Megszerettetjük a népdalokat, népi játékokat, megismertetjük a gyermektánc alapjait, ezzel is biztosítjuk hagyományaink továbbélését.
- Igényes, az adott gyermekcsoport életkorának megfelelő zenei anyagot választunk, amely zenei érdeklődésüket felkelti, zenei ízlésüket formálja (hallás, ritmus, éneklés, mozgás).
Kreativitásra ösztönözzük őket.
- A különböző tevékenységekhez zenei élményeket kapcsolunk, mely által a zene a gyermekek mindennapjainak részévé válik, ezzel megalapozza a zenei anyanyelv kialakulását.
- A zenei képességeiket differenciált módszerekkel, a gyermekek egyéni képességeinek megfelelően fejlesztjük mondókák, gyermekdalok segítségével.
- Megalapozzuk, fejlesztjük a mozgáskultúrát. A járás, a játékos mozgások egyszerű ismétlődő mozdulatformák a gyermektánc előkészítői.
- A spontán zenei megnyilatkozásokra a nap folyamán bármikor lehetőséget biztosítunk.
- A gyerekeknek gyakran teremtünk alkalmat (spontán és tervezetten) a hangszerek használatára, megtanítjuk a hangszerek nevét, és kezelési módját.

- Biztosítjuk a más kultúrkörből származó gyermekek kulturális értékeinek bemutatását.
- Az ép érzékszervek tudatos, maximális kihasználására, finomítására törekszünk.
- Minél nagyobb önállóságot biztosítunk. Ne segítsük túl a gyermeket, csak abban, és annyit segítsük, hogy a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon.
- Egyénre szabott módszereket, eljárásokat, technikákat, eszközöket alkalmazunk. Mozgásigényesebb játékoknál olyan feladatokat adunk mely segíti az együttes játékot.
- A társakat rászoktatjuk arra, hogy vigyázzanak látássérült vagy mozgáskorlátozott gyermekekre, legyenek vele óvatosabbak játék közben.
- A látássérült gyermek meg kell ismertetnünk a bejárható teret, törekednünk kell az együttes mozgás kialakítására (körszönyeg). Felkészítjük a váratlan hangokra.
  - Célszerű a zenei eszközöket is élénk színnel jelölni (cintányér fogóját, dob ütési felületét).
  - Lehetőséget biztosítunk az együttes mozgásra.
- A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermeket segítjük a szabályok betartásában.

Gyermekkorban a jó, értékes zene hatása életre szóló, mert az óvodás gyermek igen fogékony, minden érdekli, mindent befogad, mindent egyformán kedvel. Kevés dolgot utasít el. E gyermeki tulajdonságok egyszerre jelentik az óvodapedagógusi munka szépségét és óriási felelősségét is. Nem közömbös, hogy mit, mennyit és hogyan ismer meg a gyermek.

A **zenehallgatást** különböző tevékenységekhez, aktualitásokhoz kapcsoljuk. Az óvodapedagógus előadásában hallgatnak a gyermekek népdalokat, műdalokat, más népek dalait, hangszeres játékot, igényes kortárs műveket, alkalmanként gépi zenét.

A csoportszobában zenei polcot alakítunk ki, ahol a hangszereken kívül egyéb eszközök is helyet kapnak.

Az ének-zenei tevékenység megvalósításának anyaga

3-4 éves korban

Sok-sok ölbeli játékkal ismertetjük meg a gyermekeket, amelyeket a felnőttekkel játszanak. Az arc-, kéz-, ujj-játékok, lovagoltatók, höcöggetők fontos segítők a kisóvodások, befogadási időszakának, a felnőtt-gyermek közötti szeretetteljes kapcsolat kialakulásának.

4-5 hangból álló énekes játékokat választunk (*sz-m 3-4; l-sz-m 3-4; m-r-d 2-3; sz-m-r-d 2; d-l-sz, 1 dal*) melyek egyszerű tánc- és játékos mozdulatokkal kísérhetők. A szöveg szempontjából a hangsúly a játékos, ismétlődő szavakon van. A gyermekekkel megismertetünk 6-8 mondókát, ölbeli játékot, 10-14 énekes játékot, 2-3 műdalt.

A mondókák rövidek, a dalok 2/4-es üteműek, negyed és páros nyolcaddal.

Játék közben ismertetjük és mutatjuk be a zenei alapfogalmakat: halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú beszéd, mondóka, ének. Megfigyeltetjük a csendet, a környezet és a dallamjátszó hangszerek hangjait. Játékos mozdulatokkal érzékeltetjük az egyenletes lüktetést. Megismertetjük az egyszerű ritmushangszerekkel. Megismertetjük néhány igényesen kiválasztott kortárs művel is.

A gyermektánc előkészítői a játékos mozdulatok egyénileg, az óvodapedagógussal, kis csoportokban együtt.

4-5 éves korban

Tovább bővítjük a mondókák körét, melyek témája is bővül. (állatok, virágok, ünnepi játékok) 4-5 új mondókát, 12-15 új gyermekdalt ismertetünk meg (*sz-m* 2-3; *l-sz-m* 2-3; *m-r-d* 2-3; *sz-m-d* 2-3; *sz-m-r-d* 2-3; *d-l,-sz*, 1-2; *m-r-d-l*, 1 dal).

A régiéket gyakoroljuk. Az énekes játékok mozgása változatosabbá válik: kör, csigavonal, hullámvonal, szerepcsere, guggolás, ez által alkalmasak a gyermekek mozgásának fejlesztésére. Az alkalmi dalokat mindig az életkornak megfelelően választjuk a dalkiválasztás szempontjait figyelembe véve (hangkészlet, szöveg, dallamfordulatok). Lehetőséget biztosítunk a halkhangos fogalompár többformában történő gyakorlására. Az egyenletes lüktetést, mondókák, dalok ritmusát, motívumok hangsúlyát különböző ritmushangszerekkel hangoztathatják. Arra törekszünk, hogy a gyermekeknek legyen lehetőségük néhány percig tartó hangszeres zene meghallgatására is. Megismertetjük néhány igényesen kiválasztott kortárs művel is.

Egyszerűbb, játékhoz kapcsolt egyöntetű, esztétikus mozgásformákkal (testtartás szépsége, fejtartás, arckifejezés, tekintet) ismertetjük meg a gyermekeket. A körjátékokhoz kapcsolódó és a gyermekek leleményei által kitalált mozdulatokat egyaránt felhasználjuk. Figyelünk a laza, mégis pontos járásra, a mozdulatok és az egyenletes lüktetés pontos összhangjának megteremtésére.

5-6-7 éves korban

A gyermekek ismereteit kiolvasókkal bővítjük, melyeket más helyzetekben is használhatnak. Ebben az életkorban 4-6 új mondókával, 14-18 énekes játékkal, 3-4 alkalmi dallal ismertetjük meg a gyermekeket (*sz-m* 2-3; *l-sz-m* 2-3; *m-r-d* 2-3; *sz-m-d* 2-3; *sz-m-r-d* 2-3; *d-l,-sz*, 1-2; *m-r-d-l*, 1 dal).

Bonyolultabb mozgással kísért játékokat választunk: kapus, hidas, fogyó-gyarapodó játékok. Néhány egyszerű tánclépést is beiktatunk, amit a felnőtt mintája után könnyen követni tudnak. Gyakran biztosítunk lehetőséget ez egyéni éneklésre, gyakorolva a tiszta éneklést.

A halkhangos fogalompárt összekapcsoljuk a gyors-lassú párral. A gyermekeket megismertetjük a dallambújtatással. Próbáljuk a metrum és a ritmus hangoztatását. Ösztönözzük a gyermekeket a zenei kreativitásra: kérdés-felelet énekelve, mondókára dallamkitalálás, dallamra mozgás kitalálása, stb. Megismertetjük néhány igényesen kiválasztott kortárs művel is.

A gyermektáncot tovább fejlesztjük az egyszerűbb, játékhoz kapcsolt, esztétikus, együtemű mozgás, a változatos térforma, a játékos táncmozdulatok megismertetésével a néphagyomány mozgásanyagából.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ A gyermekek örömmel mondják a mondókákat, játsszák az énekes népi játékokat.
- ☺ A gyermekek szokják meg a középerős, könnyed, tiszta éneklést.
- ☺ Ügyeljenek a helyes szövegkiejtésre.
- ☺ Énekeljenek közösen és egyedül is.
- ☺ Tudjanak élvezettel figyelni a zenére, a zenélés nyújtson örömet számukra.
- ☺ Érezzék az egyenletes lüktetést, a ritmust.
- ☺ Meg tudják különböztetni a halkhangos, gyors-lassú, magas-mély fogalompárokat.
- ☺ Ismerjék fel környezetük hangjait és néhány ismert hangszer hangját.
- ☺ Próbálkozzanak dallam- és mozgásrögtönzésekkel.
- ☺ Egyszerű tánclépéseket esztétikusan végezzenek.
- ☺ Értsék, használják a zenei anyanyelv szófordulatait.
- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.

- ☺ A látássérült vagy mozgáskorlátozott gyermek bátran mondókázzon, énekeljen, ritmizáljon, vegyen részt képességéhez mérten a dalos játékok eljátszásában.
- ☺ A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek képes legyen nyugodt légkörben részt venni – hallgatóként, vagy tevékenyen – a tevékenységben. Legyen képes a szabályokat betartani.

6.5 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A tevékenység célja

Az ábrázolás különböző fajtáival való ismerkedés a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermekeket megismertetjük műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, nemzeti szimbólumokkal az esztétikus tárgyi környezettel. A tevékenység a fontos, valamint annak öröme.

Célunk a környezet esztétikai alakítása, az élmények befogadásán keresztül a gyermekekben az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a szép iránti nyitottságra. A tevékenységet az egyéni fejlettségekhez és képességekhez igazítjuk.

Feladataink

- Esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása az esztétikus tárgyi környezet, a népművészeti alkotások és a műalkotások által.
- Közösön fedezzük fel a környezet sokszínűségét, formagazdagságát.
- Biztosítjuk a más kultúrkörből származó gyermekek kulturális értékeinek bemutatását.
- Megteremtjük a zavartalan és sokrétű tevékenykedés megfelelő külső feltételeit.
- Fejlesztjük, gazdagítjuk a belső képi gondolkodást.
- Érdeklődésüket felkeltjük megfelelő eszközök, technikák, eljárások felajánlásával.
- Különböző eszközök felhasználásának megtanítása, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és a kézi munka különböző technika alapelemeivel, és eljárásaival.
- Az anyagok kiválasztásánál törekszünk a természetes és az újra hasznosítható anyagok alkalmazására.
- Megismertetjük a vizuális nevelés sajátos nyelvezetét. Biztosítjuk képi, plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek fejlesztését.
- Egyéni képességeik szerint fejlesztjük a gyermekeket: egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák, eszközök megismertetése, alkalmazása.
- A nap bármely szakában biztosítjuk a tevékenységhez szükséges eszközöket a gyermekek számára elérhető helyen.
- Élmény biztosítása, maga a tevékenység, s annak öröme a fontos, nem a mű, nem az eredmény.
- Ha lehetőség adódik a gyermeki alkotásokat közösségi rendezvényeken, pályázatokon bemutatjuk, bátorítjuk a tehetségeket.
- A jó idő beköszöntével az ábrázoló tevékenységek lehetőségeit az udvaron is biztosítjuk.
- Ép érzékszervek tudatosan, maximálisan kihasználjuk, finomítjuk.

- Minél nagyobb önállóságot biztosítunk. Nem segítjük túl a gyermeket, csak abban, és annyit segítünk, hogy a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon.
- A mozgáskorlátozott–gyermek számára speciális eszközök, korrigált testhelyzet, kompenzációs technikák biztosítása, alkalmazása a feladatunk.
  - Percepció, - motoros, motivációs bázis figyelembevétele.
  - A finommozgást igénylő feladatok kivitelezésénél sajátos technikák elfogadása, vagy olyan technikák ajánlása, amelyben sikerélménye lesz (pl.: nem nyír, hanem tép) a gyermeknek.
  - A társak elismerése, a más módon való manipuláció elfogadásának elősegítése azáltal, hogy az ép mozgású gyermekek kipróbálják a sajátos módon végzett tevékenységet, (melyben valószínűleg ők sokkal ügyetlenebbek, pl.: rajzolás lábbal).
- Látássérült gyermeknél elsődleges szempont a jól tapinthatóság, az optimális fényviszonyok, a jól láthatóság biztosítása.
  - Fontos a finommozgás és a kézügyesség fejlesztése, valamint a rajzolás tanítása, mely az írás előkészítésének feltétele.
  - Megfelelő, erős nyomatú eszközök, anyagok biztosítása, mely segítheti a rajzkészség fejlődését (csúszásmentes rajztábla).
- A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek számára változatos eszközök és módszerek biztosításával, alkalmazásával hozzájárulni a gyermek sikerélményéhez.
  - Egyéni sajátosságai figyelembevételével a feladat alakítása.

A tevékenység megvalósításának anyaga

3-4 éves korban

Megismerkednek a rajzolás, mintázás, kézi munka eszközeivel a különböző anyagok alkalmazása során. Mindezek szervesen beépülnek a gyermekek játékába, miközben ezzel kapcsolatos szokások, és szabályok alakulnak ki és rögzülnek bennük.

Eleinte a gyurmázás, ujjal festés, vastag zsírkrétával való tevékenykedés a jellemző. Képek készítése nagy felületre. Mintázás gyurkálás, formálgatás és díszítés, különböző eljárásokkal. Később (március, áprilistól) a rajzolgatás, festés, tetszés szerinti színválasztással. Képlékeny, könnyen megmunkálható anyagok használata: homok, hó, agyag, papírok, dobozok, termékek, textilek, fonalak stb.

4-5 éves korban

Továbbra is a gyermek egész napos játékába beépülő tevékenysége, a 3-4 éves korban kialakult szokások megtartásával és továbbfejlesztésével. A közös játékhoz, dramatizáláshoz bábozáshoz szükséges eszközök, kellékek, alkalmi ajándéktárgyak együttes készítése.

Emberalakok, környezet, tárgyak rajzolása, saját elképzelésük alapján. Festés, egyénileg választott színekkel a gyermekek érzelmeinek, élményeinek, képzeletének alapján. Vékonyabb, vastagabb vonalak, formák kialakítása, ezek ritmusba rendezése díszítésekben, sokféle alakú, színű, méretű és anyagú papírok használatával. Az ecset kimosásának, a helyes vízhasználatnak a gyakorlása. Képalakítás spárga és fonaldarabkák textil alapra applikálásával, színes papírlapra tépéssel kialakított papírfoltok felragasztásával.

Emberalakok, állat és játékfigurák mintázása, törekedve a formák tagolására. A mintázáshoz is felhasználható természeti tárgyak gyűjtése az óvoda környékén, egyszerű ajándéktárgyak, játékok készítése szerkesztő, összerakó munkával.

Ismerkedés különféle technikákkal és azok alkalmazása (nyirkálás, tépés, hajtogatás, konstruálás, ragasztás különböző felületű, sima, érdes, fényes, és matt papírokra).

5-6-7 éves korban

Ebben az életkorban is egész napos játékos tevékenység. A közös séták, kirándulások alkalmával arra készítjük a gyermekeket, hogy észrevegyék a jelenségek formai, színbeli tulajdonságait és mindezek az ábrázoló tevékenységükben jelenjenek meg.

Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, kisebb és nagyobb méretben, élmények megfigyelések és emlékezet alapján. Rajzolt formák gazdagítása, díszítése. Mesék, történetek, események elképzelése, képi ábrázolása.

Festés, keveréssel előállított színekkel, az egyéni színkedvelés érvényesítésével. Megismertetjük őket a viaszkaré, kasírozás technikájával és különféle egyszerű lenyomatok készítésével, a népművészeti alkotások elemeivel.

Emberalakok, állat és játékfigurák mintázása, a részletek és arányok pontosítása. Egyéni elképzeléseik, élményeik megjelenítése.

Játékok, modellek, bábok, ajándékok, díszek készítése szerkesztő és konstruáló munkával. Megismerkednek szövessel, fonással, varrással.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ Képzalkotásaikban egyéni módon jelenítsék meg az elemi térviszonyokat.
- ☺ Ismerjék a színeket.
- ☺ Formaábrázolásuk legyen változatos, emberábrázolásaikban jelenjenek meg a részformák, egyszerűbb mozgások, legyen igényük az alkotásra, önkifejezésre.
- ☺ Barkácsolásban legyenek ötletesek, együttműködők, kreatívak az anyagok, eszközök újra felhasználásában.
- ☺ Mintázásban legyenek képesek egyéni elképzeléseik megvalósítására.
- ☺ Az eszközöket rendeltetésszerűen, készség szinten kezeljék, vigyázzanak környezetük rendjére.
- ☺ Képesek legyenek környezetük esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.
- ☺ Mozgáskorlátozott gyermek bátran tevékenykedjen az ábrázolás eszközeivel.
- ☺ Látássérült gyermek látási képességéhez mérten tevékenykedjen, az aliglátónak kezdjen kialakulni belső képe, elképzelése színekről, tárgyokról.
- ☺ A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek változatosan tevékenykedjen a szabályok betartásával.

6.6 A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja

- A közvetlen szűkebb, és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet megismerése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának, környezettudatos magatartásának kialakítása a külső világ értékei iránt.
- A környezet megismerése közben a gyermekek matematikai (mennyiségi- alaki-, nagyságrendbeli-, téri, stb.) szemléletének alakítása.

Feladataink

- Figyelembe véve a gyermekek meglévő, eltérő tapasztalatait a szűkebb és tágabb környezetről, tovább bővítjük azokat.
- Megismertetjük szülőföldünk, lakóhelyünk adottságait, sajátosságait, a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat. A családi-, tárgyi és, nemzeti kultúra értékeit, a természet jelenségeit, az évszakok, a naptári év változásait.
- Lehetőséget teremtünk a családok eltérő kulturális értékeinek megismerésére.
- Megfigyeléseket, kísérleteket szervezünk a gyermeki kíváncsiságra, érdeklődésre támaszkodva önálló és csoportos tapasztalás útján.
- Biztosítjuk a tevékenységbe ágyazott játékos, élet közeli ismeretszerzést – alkalmat, időt, helyet, eszközöket -, a több érzékszervre ható spontán és szervezett tapasztalást.
- Az élet tiszteletére, a növények, állatok szeretetére, védelmére nevelünk. Modellértékű mintáinkkal és tevékenységeinkkel elősegítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását.
- Megismertetjük a mennyiségi, alaki, nagyságbeli téri viszonyokkal.
- Az adódó spontán helyzeteket kihasználva vagy problémahelyzetek létrehozásával elősegítjük az önálló véleményalkotást, döntést a környezetalakításában és a kortárskapcsolatokban.
- Bővítjük az aktív, passzív szókincsüket.
- A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek birtokába juttatjuk a gyermekeket, biztosítjuk, hogy azokat tevékenységeikben is alkalmazzák.
- Ép érzékszerveik tudatos, maximális kihasználására, finomítására törekszünk.
- Minél nagyobb önállóságot biztosítunk. Nem segítjük túl a gyermeket, csak abban, és annyit segítünk, hogy a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon.
- A tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eljárásokat, technikákat, eszközöket alkalmazunk.
- Differenciált feladatadásra törekszünk, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlődési ütemének, állapotának figyelembe vételével. Olyan tapasztalásokat biztosítunk, mely egyszerre több érzékszervet is igénybe vesz, ezáltal maradandó élményt nyújt a gyermek számára.

- Látássérült gyermeknél minden lehetséges módon próbáljuk a környezetet megismertetni. Hozzá szoktatjuk a kisgyermeket a meghatározott rendszer szerinti tapogatózáshoz, a számára fontos sajátosságok megtalálásához, tapasztalásához. (pl.: rózsza alakja a színe helyett, szúr, illata).
  - Igyekszünk az általa legkönnyebben elképzelhető viszonyítást alkalmazni (pl. "elfér a zsebedben, kezdedben").
  - Programok, kirándulások alkalmával a biztonsági intézkedéseket betartva lehetőséget adunk az események, tárgyak minél teljesebb megismerésére, tapintására.
- A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek számára változatos eszközök és módszerek biztosításával, alkalmazásával hozzájárulni a gyermek sikerélményéhez.

6.6.1 A környezet megismerése (természeti, társadalmi)

A gyermekkor egyik meghatározó élménye a természettel való találkozás. Figyelembe vesszük, hogy az óvodáskorúak környezetéhez való viszonyát bővülő ismerete, gazdagodó érzelme, a körülötte lévő események iránti nagyfokú érdeklődése, tevékenységvágya határozza meg.

Sok mindenre kíváncsi, kérdéseire a választ tőlünk várja, s egyáltalán nem közömbös, hogy milyen választ kap azokra.

A természet megszerettetésére nevelésben is, mint minden tevékenységben az utánzás dominál, ezért nemcsak a felnőtt kommunikációja, hanem példamutatása is meghatározó.

A személyes tapasztalás azért is nagyon fontos, mert az élővilág megismerése során sok olyan sajátosság kerül felszínre, amelyek között nem lehet logikai kapcsolatot létesíteni, mivel ezek tényszerű információk, azonban nagyon fontosak. Ilyenek a méret, nagyság, szín, forma, összetétel, stb. Ezekben az esetekben a közvetlen tapasztalással szerzett információk sokkal tovább megmaradnak és jobban felhasználhatók. Fontosnak tartjuk, hogy mindent természetes környezetben figyeltessünk meg, így tudjuk megfelelő ismeretekhez juttatva a gyermekekkel megértetni az összefüggéseket, a változásokat. Mindezt a családban szerzett tapasztalataira építve tervezzük.

Egyes témák feldolgozásához digitális eszközöket használunk.

Az óvodás gyermek a köznapi megismerés szintjén áll. Ebben a világlképben még keverednek, és jól megférnek egymás mellett az igaz és téves tapasztalatok. Feladatunk nem a tudományos fogalmazás megtanítása, hanem az igaz tapasztalatok kiemelése, a tévedések korrigálása, pontosítása. Így tudjuk megalapozni a tudományos megismerést és elindítani a gyermeket afelé. A témák feldolgozásánál figyelembe vesszük azt az elvet, hogy kevesebbet, de alaposabban figyeljük meg a környezetüket. Szűkebb és tágabb életterében vegye észre a változásokat (pozitív, negatív) és óvja környezetét. A megismerés folyamatát és mélységét a gyermek egyéni képességéhez és érdeklődéséhez igazítjuk. Nagyon fontos, hogy a gyermekek megfigyeléseiket, tapasztalataikat, tevékenységeik mozzanatait fogalmazzák meg szóban is. Beszélgessenek egymással, az óvodapedagógussal, a pedagógiai asszisztenssel, a dajkával, ha alkalom adódik rá az óvoda egyéb dolgozóival.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének területei, témakörei

1. Gyermek és környezete:

- család, óvoda, lakóhely (élményszerző séták a lakóhely, óvoda környékén stb.)
- testrészek, egészségvédelem (orvosi rendelő, mentőállomás, gyógyszertár, stb.)
- emberek munkája, foglalkozások (posta, közért, piac, malom, pékség, könyvtár, fodrász, tűzoltóság, falumúzeum stb.)
- a környezet mennyiségi ,tér, szín, formai viszonyai

- időjárás, természet váltakozása, természeti jelenségek, évszakok jellemzői
- napszakok
- növény és állatvilág
- közlekedés

2. A környezet- és természetvédelmi nevelés feladatainak megvalósításában segítenek:

- a környezetünkben található természeti értékek megismertetése,
- óvoda udvara és környéke
- Kis- Duna-part állat és növényvilág (tanösvény)
- a természetvédelmi világnapok megtartása
  - az állatok világnapja: október 4.
  - a víz világnapja: március 22.
  - a föld napja: április 22.
  - a madarak és fák napja: május 10.

Környezeti nevelésünk nem elszigetelt, hanem az egész napot átható, a többi nevelési területtel szorosan összekapcsolódó komplex feladat.

A külső világ tevékeny megismerése

3-4 éves korban

Az óvoda elfogadása, megszerettetése.

Az óvoda közvetlen környezetének megismerése, védelme.

A család tagjai.

Testünk, főbb testrészek felismerése, önmaga felismerése tükörben.

Alapszínek.

Évszakok szépségei, színei, jelenségei.

Időjárás - öltözködés összefüggése.

Közvetlen környezetünkben található növények, gyümölcsök, állatok.

Szülőföldünk, lakóhelyünk adottságai, sajátosságai, néphagyományai, szokásai.

A családi-, tárgyi és, nemzeti kultúra értékei.

4-5 éves korban

Élményszerző séták az óvoda közvetlen környezetében.

Családról szerzett ismeretek bővítése, a családi kultúra értékeinek bemutatása.

Testünk testrészeinek ismerete, testfogalom, oldaliság kialakítása.

Évszakok: időjárás változásainak megfigyelése, összefüggések keresése az időjárás változása, az ember tevékenysége, és az állatok életmódja között.

Növények, gyümölcsök, állatok témakörének bővítése.

Kiegészítő színek megismerése.

Gyűjtőmunkák gazdagítása, differenciálása.

Szárazföldi közlekedési eszközök: személy és teherszállító járművek, gyalogos közlekedés szabályai.

Megismertetjük szülőföldünk, lakóhelyünk adottságait, sajátosságait, a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat.

A tárgyi és, nemzeti kultúra értékeit, a természet jelenségeit, az évszakok, a naptári év változásait.

5-6-7 éves korban

Megismertetjük a tágabb környezetet, szülőföldünk, lakóhelyünk adottságait, sajátosságait ellátogatunk intézményekbe, középületekbe.

Megismertetjük a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat.

Család: nemek és korszertinti csoportosítás, rokoni kapcsolatok, szokások, lakcímük, születési idejük, foglalkozásuk. A családi-, tárgyi és, nemzeti kultúra értékeit,

Testünk: testrészek pontos megnevezése, domináns kéz tudatosítása, érzékszervek használata ápolása, keresztcsatornák fejlesztése.

Évszakok, a környezetszennyezés – környezetvédelem, a természet jelenségeit, az évszakok, a naptári év változásait

Napszakok, napok, hetek, hónapok ismerete.

Állatok, kirándulás állatkertbe, vadas-parkba.

Színek: sötétebb és világosabb színek, színárnyalatok.

Közlekedési eszközök: szárazföldi, vízi, légi.

Bővül a tárgyi és, nemzeti kultúra értékeinek megismerése.

6.6.2 A környezet mennyiségi és formai összefüggéseinek megismertetése

A környezet megismerése során számos matematikai ismerethez jutnak a gyermekek (mennyiségi, nagyságbeli, alaki, formai, sík-térbeli jellemzők felfedezése). Életszerű helyzetekben figyelhetjük meg a tér mennyiségi, formai azonosságainak, különbözőségeinek és egymás közötti összefüggéseinek lehetőségeit.

Feladatunk a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, elemi ok-okozati összefüggések felismertetése. Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása.

A matematikai tartalom mindent átfog, a gyermek egésznapos tevékenységében benne van. Így a játékban (építő, mozgásos, szellemi) mese-vers (szereplők száma, tulajdonságai) rajzolás, festés, kézimunka (eszközök mennyisége, nagysága, vastagsága, formája) stb.

A matematikai nevelés tartalma megvalósulhat a nap folyamán szerzett benyomásokkal, vagy mikrocsoportos tevékenységben.

A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később azonban egy részük beépül beszédükbe. Az óvodapedagógus feladata, hogy folyamatosan figyelje a gyermekeket, megismerve érdeklődésüket, képességüket, előkészítse és megtervezze az egyénekre szabott fejlesztési területeket. Érdekes problémahelyzetekkel logikus gondolkodásra készítjük a gyermekeket. Hagyjuk a gyermekeket saját logikájuk szerint gondolkodni, addig igyekezünk ébren tartani érdeklődésüket, míg rá nem jönnek a variációs lehetőségekre. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő és megoldó képességük. A funkcióöröm és a pozitív megerősítés hatására sikerélményhez jutnak a cselekvésben és gondolkodásban.

3-4 éves korban

Még nincs tervezett matematika kezdeményezés. Az óvodapedagógus ismerje meg a gyermekek aktivitását, érdeklődését, játékait, beszédét, hogy a későbbi években fejlesztő munkáját pontos, alapos, minden gyermekre kiterjedő megfigyelések alapján tervezhesse.

4-5 éves korban

Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, szétválogatása, sorbarendezeése szabadon és egy-egy kiemelt megnevezett tulajdonság szerint.

Számfogalom előkészítése:

- mennyiségek összemérése (ismerkedés az összemérés eszközzel, módjával, a magasabb-alacsonyabb, hosszabb-rövidebb, több-kevesebb kifejezések tartalmának pontosabbá tételével, továbbá kiterjesztése a becsléssel el nem dönthető esetekre összemérés segítségével),
- halmazok összemérése (6-12-es számkörben gyakorolják a gyermekek a csoport fejlettségétől függően),
- kis számok összkép alapján (a kettő, a három, az egy és a semmi észlelése, felismerése, megnevezése megszámlálás nélkül, összkép alapján),
- megszámlálás, leszámolás kb. 6-10-es számkörben a gyermekek és a csoport fejlettségének megfelelően.

Tapasztalatok a geometria körében:

- építés, alkotások szabadon és másolással,
- tevékenység tükörrel,
- tájékozódás a térben és egyszerű esetekben a síkban ábrázolt világban.

5-6-7 éves korban

Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, szétválogatása, sorbarendezése szabadon és egy-egy kiemelt, megnevezett vagy felismert tulajdonság szerint.

A számfogalom alapozása:

- mennyiségek összemérése (tárgyak összemérése magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, bőség szerint közvetlenül és zsinag vagy papírcsík közvetítésével; tömeg szerint, úrtartalom szerint, terület szerint),
- halmazok összemérése, elemeik párosítása, a gyermek fejlettségétől függően nagyjából 15-ig, 20-ig,
- sorba rendezett elemek helye a sorban; sorszámok,
- mérések különböző egységekkel,
- tapasztalatok a darabszám változásairól (műveletek előkészítése),

Tapasztalatok a geometria körében:

- tevékenység tükörrel,
- tájékozódás a térben és a síkban ábrázolt világban,
- építés szabadon különféle elemekből, több elemből álló építmények lemásolása.
A gyermeki, egyéni fejlettségétől függően építmények készítése perspektív, rajzolt minta, kép alapján.
Az építőelemek és építmények összehasonlítása különféle geometriai tulajdonságok szerint.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- ☺ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ☺ Különbséget tudjanak tenni az évszakok között, gyönyörködjenek szépségében, ismerjék a hónapokat, a hét napjait, a napszakokat.
- ☺ Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ☺ Ismerjék a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat megismerjék.
- ☺ A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszonya kialakulóban van a helyi hagyományok, néphagyományokkal való ismerkedés útján.
- ☺ Ismerjék családjuk értékeit.
- ☺ Szeressék és védjék a tárgyi és, nemzeti kultúránk értékeit.

- ☺ A megismert állatokat, növényeket és azok gondozását és védelmét ismerjék.
- ☺ Viselkedésükben már fellelhető a környezettudatos magatartás. Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés szabályait, ügyelnek a vízhasználat mennyiségére.
- ☺ Legyenek gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerjék a közlekedési eszközöket.
- ☺ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ☺ Felismerik és megnevezik az alapvető ok-okozati összefüggéseket, tudnak analizálni, szintetizálni, általánosítani.
- ☺ Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a névutók jelentését.
- ☺ Feladattudatuk, kitartásuk, kudarcűrésük kialakulóban van.
- ☺ Kialakul a beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.
- ☺ Kialakulóban van önálló véleményalkotásuk, döntési képességük.
- ☺ Megszerzett ismereteiket tevékenység közben alkalmazzák.
- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.
- ☺ Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek egyéni képességeihez mérten jusson el a lehető legmagasabb szintre (pl.: csak 5-ig számlál eszközzel).

6.7 Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja

A gyermeki munka megszerettetésén, túl olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyekkel a gyermekek képesek saját szükségleteik kielégítésére és pozitívan befolyásolják közösségi kapcsolatukat, a kötelesség teljesítését.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és a munka jellegű játékos tevékenység – önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet, az állatgondozás.

Célra irányuló tevékenység, többnyire külső irányítással végzik, a gyermekektől figyelmet, kötelességvállalást és annak teljesítését igényli. A pedagógustól tudatos szervezést, a gyermekkel való együttműködést igényel.

Feladataink

- Feltételek biztosítása: hely, idő eszköz (a munka folyamatossága, állandósága).
- Megismertetjük a legszükségesebb eszközök, szerszámok rendeltetésszerű használatát is, a munka legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét.
- Erősítjük a gyermekekben a munka szükségességének érzését, nélkülözhetetlenségének felismerését.
- A felnőttek munkája mindig példamutató.
- Támazkodunk a munka játékkal megegyező sajátosságaira, felkeltjük, erősítjük a munkára készítő indítékot.

- Céltudatos irányításunkkal fejlesztjük a munkához szükséges készségeket, képességeket, attitűdöket, eközben formálódik és pontosabbá válik a gyermekek önállósága, akarata, kitartása, figyelme, felelősségérzete, cél-, és feladattudata.
- A munka iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, saját és a más (óvodapedagógus és más dolgozók, gyermekek) munkájának elismerése által.
- Igyekszünk elérni, hogy minden család szoktassa gyermekét a saját személyével kapcsolatos teendők elvégzésére.
- Konkrét, reális, a gyermek saját magához mérten történő értékelése.
- Ép érzékszervek tudatos, maximális kihasználására, finomítására törekszünk.
- Minél nagyobb önállóságot biztosítunk. Nem segítjük túl a gyermeket, csak abban, és annyit segítünk, hogy a „magam csinálhassam” elv megvalósuljon.
- Egyénre szabott módszereket, eljárásokat, technikákat, eszközöket alkalmazunk.
  - Egyénre szabott motiválással segítjük a munka megkezdését.
  - Dicsérettel, buzdítással ösztönözzük a munka, a feladat elvégzését.
- A mozgáskorlátozott gyermek saját állapotának megfelelően végezze.
- A beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek számára is kötelezőek.

6.7.1 Munka jellegű tevékenységek

Csak olyan munkát bízunk a gyermekekre, amelynek elvégzésére megerőltetés nélkül képesek.

- **Önkiszolgálás:**
  - Saját magukkal kapcsolatos tevékenység, melyet eleinte felnőtt segítségével, majd fokozatosan egyre önállóbban végeznek a gyermekek (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása, saját személyükkel kapcsolatos igényesség).
  - A látássérült gyermekeknél az önkiszolgálás terén az életkoruknak és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél.
  - Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszertet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.
- **Mindennapi étellel kapcsolatos munkák:**
  - Naposság: középső csoport elejétől, - de legkésőbb február hónaptól -, a csoport életkori eloszlásától tesszük függővé a bevezetését, és fokozatosan bővítjük a feladatokat.
  - A csoport egyes tevékenységeivel, szükségleteivel kapcsolatos segítő tevékenységek (fogkrém osztása, zsebkezdőtartó töltése, szalvéta hajtogatása, szalvéta tartó töltése, stb....)
  - Közvetlen környezetük rendben tartása: csoportszoba, öltöző, udvar, kert, stb.
  - Környezet-, növény és állatgondozás: halak etetése, szobanövények gondozása, madáritatás, télen madáretetés.

- Alkalomszerű munka:
  - Felnőttek kérésére végzett megbízatások teljesítése.
  - Kora tavasszal magok gyűjtése és csíráztatása és tavasztól őszi kiskertgondozás.
  - Télen madáretetés.
  - Ünnepekre való felkészülés (ajándékkészítés, teremdíszítés).
  - Óvodapedagógus munkájának segítése (játékjavítás, barkácsolás, bábkészítés). Évszakhoz kapcsolódó képek gyűjtése közös albumkészítéshez, karácsonyi sütés, stb.
  - Szelektív hulladékgyűjtés.

6.7.2 A tevékenység megvalósítása

3-4 éves kortól

- Ösztönözzük, hogy a saját magukkal kapcsolatos tevékenységeket (testápolás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása, ...) egyre önállóbban végezzék.

4-5 éves kortól

- A gyermekkel tudatjuk, mi alapján jelöljük ki a naposokat. Nem erőltetjük, kívánt feladattá tesszük, hogy mindenki sorra kerüljön.
- Megismertetjük a munkafolyamatokat, azok részmozzanatait.
- Segítjük, hogy egyre növekvőbb önállósággal végezzék a feladatokat.
- Ösztönözzük, hogy tudatosan vállaljanak feladatokat. Alakuljon ki munkamegosztás, együttműködés. Az eszközöket ebben az esetben funkciójuknak megfelelően használják.
- Ügyeljenek a csoportszoba rendjére.

5-6-7 éves kortól

- A gyermekek nagyobb önállósággal és nagyobb felelősséggel végezzék teendőiket.
- Az óvodapedagógus irányításával vegyenek részt díszítésben, teremrendezésben, átrendezésben – véleményüknek adjanak hangot.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- ☺ Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként látják el.
- ☺ Képesek alapvető, személyes szükségleteik kielégítésére.
- ☺ Szívesen segítenek egymásnak és a felnőtteknek.
- ☺ Örömmel teljesítik a felnőttek megbízatásait.
- ☺ Az egyes cselekvések szokásukká válnak.
- ☺ Közreműködnek a növények, állatok gondozásában.
- ☺ A közvetlen környezetükben kialakított rendet igénylik és törekednek annak megtartására, tisztelik és becsülik a felnőttek és egymás munkáját.
- ☺ A munkához szükséges eszközöket ismerik, rendeltetés szerűen használják.
- ☺ Az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.

6.8 Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tevékenység célja

- A gyermekek környezetükből érzékszerveiken keresztül jussanak tapasztaláshoz komplex módon, és sokoldalú cselekvésen és cselekedtetésen keresztül fejlődjenek.
- A gyermekek jussanak el képességeik csúcsára.

Feladataink

- Spontán tanulási helyzetek kiaknázása, és a tudatosan szervezett tevékenységekben, melyek során a felzárkóztatás és a tehetséggondozás is megvalósul.
- A tanuláshoz szükséges beállítódás, feladattudat, magatartásmód és viselkedési szokások fejlesztése.
- A gyermek cselekvő aktivitásának, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.
- Mivel minden tevékenységünk, minden megnyilvánulásunk minta a gyermek számára (nagyon erős a gyermek modellkövető tanulása) feladatunk, hogy minden tevékenységünkben pozitív hozzáállásunk tükröződjék. A megjelenés, a hanghordozás, az attitűd, a mimika, a gesztus mind utánozható pozitív példa. Nem csak magát a tevékenységet utánozhatja, hanem az óvodapedagógus tevékenységhez való viszonyát is.
- Megismerési vágyuk, önkéntelen figyelmük, kíváncsiságuk, érdeklődésük kielégítése.
- Olyan légkört igyekszünk kialakítani, amelyben a gyermek szorongás nélkül, érdeklődéssel tevékenykedhet, közben kialakul a bizalom, a kölcsönös megértésen alapuló felnőtt — gyermek kapcsolat.
- Feladatnak tartjuk a tanulási folyamatban a gyermekek élményeinek meghallgatását, érdeklődő kérdései kedvük kívülágra való nyitottságuk fenntartását.
- Értelmi képességeik (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, kreativitás) fejlesztése.
- A gyermek fejlesztéséhez feltétel a képességeinek minél alaposabb felmérése, mert a fejlesztő munkát a már meglévő képességekre, készségekre kell építeni.
  - Rugalmas tervezés.
  - Részképességek komplex fejlesztése.
- Minden óvodás korú gyermeknél, de a beilleszkedési, tanulási, vagy magatartási nehézséggel küzdő vagy az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermeknél még kiemeltebb feladat az élvezetes, a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása.
  - A feladat elvégzése során több idő biztosítása, több segítség adása.
  - Választási lehetőség más tevékenység vagy más anyag között. (festék, ceruza, textil, papír, stb...)
  - Egyéni és / vagy kiscsoportos fejlesztés, differenciált tanulásszervezés biztosítása.
- A látássérült vagy mozgáskorlátozott gyermeknek elfogadjuk a kivitelezésnél a sajátos technikát, igyekszünk olyan megoldást, technikát ajánlani, amelyben sikerélménye lesz.
- A gyermek optimális helyének megválasztása a csoportban. Különböző testhelyzetekben dolgozhassanak, váltogathassák a testhelyzeteket.

- Megismerni a mozgáskorlátozott gyermek mozgáskorlátozottsága jellegét, az ebből adódó tanulást nehezítő percepciók, kognitív, kommunikációs, képességbeli másságot.
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermeki személyiség kibontakoztatása.

A tanulás alapja az óvodapedagógus és a gyermek kölcsönös, egymásra ható közös tevékenysége.

A tanulás a játék motivációs bázisára támaszkodik. Az óvodás gyermek tanul, még játszik, és játszva tanul. A tanulás - mint folyamat - a gyermek egész napi óvodai életében nyomon követhető.

A tanulás lehetséges formái

- Az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás /szokások alakítása /.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- Gyakorlati probléma.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységeken megvalósuló tanulás, melynek formái: kötött és kötetlen tevékenységek.
- A tanulásszervezési módok, az adott csoport szokásrendszeréhez, az adott műveltségi tartalomhoz igazodnak (egyéni, páros, mikrocsoportos, közvetve kötelező, játékba integrált tanulás).

A szervezett tanulás kötött és kötetlen formáiban egyaránt érvényesül a nevelői céltudatosság, tervszerűség és a pedagógiai önállóság.

A kötetlenség a gyermekek önkéntes részvételét jelenti a tevékenységben. A nap bármely szakában szervezhető és szerveződhet.

A kötött tevékenység nem csak a gyermek belső szándékától, hanem az óvodapedagógus által kitzűzött feladattól függ.

A közvetve kötelező tevékenység alkalmával (rajzolás, festés, mintázás, kézi munka) a gyermek maga döntheti el az adott időszak alatt - amikor lehetőség van a tevékenységre - mikor vesz önkéntesen részt, de a megadott időszak végére (általában a hét utolsó munkanapja) a kitzűzött feladatot el kell készítenie.

Mindegyik tevékenységi formát oldott, játékos módszerekkel, a gyermek számára élményt nyújtóan, lehetőleg természetes környezetben valósítjuk meg.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.

- ☺ A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek.
- ☺ A megismerési folyamatok (érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás) megfelelően működnek.
- ☺ Kialakulnak jártasságaik, készségeik, képességeik a gondolkodási műveletekben.

- ☺ Képesek lesznek a figyelem összpontosítására, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- ☺ Feladattudatuk kialakulóban van
  - megnyilvánul a feladat megértése, a feladattartás, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében,
  - ezt segíti kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk, önfegyelmük, alakulása
  - megfelelő szintű reziliencia (a személyiség rugalmas alkalmazkodóképessége)
  - az integrációban sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését, fejlődését és az együtt haladás lehetőségét tekintjük.
- ☺ Kialakulnak az egyéni sikereket segítő egyéni tulajdonságok, funkciók.

6.9 Kiemelkedő képességű gyermekek ellátása

Amivel a gyermek szívesen tevékenykedik az óvodában azt:

- jobban „csinálja”, szívesen „csinálja”, szereti „csinálni”,
- jobban szereti végezni,
- ügyesebb a tevékenységben.

Az ilyen jelek alapján a kiemelkedő képességű gyermekeket beazonosítjuk.

A gyermek erős, különleges oldalának megsegítésére minél több lehetőséget, feltételt biztosítunk támogatva a gyermeki kreativitás felszabadulását.

A gyermek fejlesztése során fontosnak tartjuk a különleges, az átlagos képességűek, az esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását.

Fejlesztésük az óvodai csoportban, az óvodás életük talaján a napi tevékenységekbe ágyazva, esetenként differenciált, kiscsoportos fejlesztés keretében valósul meg.

Feladataink:

- Felismerni a kiemelt képességű gyermekeket.
- Ösztönözni, motiválni kreativitásukat.
- Kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági.
- Harmonikus fejlesztés.
- Az általános kreatív nevelés eszközeivel segíteni fejlődésüket.
- Szülők tájékoztatása.
- Egyes esetekben a helyi PMPSZ-hez irányítani.

6.10 Tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek ellátása

A további egy nevelési évben célunk, hogy az itt maradó gyermekek alkalmassá váljanak az iskola kezdésre.

Fejlesztjük a tanuláshoz, eredményes iskolai teljesítményhez szükséges jártasságok, készségek, képességek és akarati tulajdonságok rendszerét.

Fejlesztésük az óvodai csoportban, az óvodás életük talaján a napi tevékenységekbe ágyazva, sok érzékszerven keresztül, differenciált, kiscsoportos fejlesztés keretében valósul meg.

Feladataink:

- Az adott gyermek fejlesztésénél figyelembe venni, hogy mely területen nem elérte el az iskolába lépéshez szükséges szintet. Esetleg előállt olyan egyéb sajátos élethelyzet, amely indokolta, hogy egy nevelési évre felmentést kapjon a tankötelezettség megkezdése alól.
- A szakvéleményre, a gyermekek képességeinek, egyéni fejlettségének (értelmi, lelki, szociális és testi fejlettség) megfigyelésére, mérési eredményeire építjük a fejlesztést..
- Együttműködünk a gyógypedagógussal, külső szakemberekkel (utazó gyógypedagógus, szakszolgálat szakemberei).

7 A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Célja

A pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése, annak vizsgálata, hogy az elért eredmények mennyire felelnek meg a kitűzött céloknak.

Az óvodapedagógusok pedagógiai munkájának ellenőrzésére azért van szükség, hogy munkájuk értékelésével tisztában legyenek, megőrizték a megújulás képességét, innovációjuk szakmai kontroll segítségével fejlődjön. Az értékelés során feltárjuk a megoldatlan problémákat annak érdekében, hogy javítsuk a nevelő tevékenység minőségét és hatékonyságát.

Az ellenőrzés a nevelési év folyamán előre ütemezetten történik - az óvoda éves munkaterve és az önértékelési kézikönyv tartalmazza. Év végén összegző értékelés készül. Az egész óvodát érintő folyamatokban kiemelt jelentőségű a kimenet, az iskolába lépés szorosabb ellenőrzése, értékelése.

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése,
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése,
- pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése, teljesítményértékelés,
- a pedagógiai program megvalósulásának nyomon követése, ellenőrzése.

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, tehát az ellenőrzés és értékelés is elsősorban az ő feladata.

Formái:

- belső
- külső (tanfelügyelet, minősítés)

Fontos az objektív, értékelés, amely alaposítást, körültekintést igényel. A gyakorlati munka elemzése során az elfogadott elvek alapján elsődleges szempont az önálló munka tiszteletben tartása, a módszertani szabadság biztosítása, a pozitív megerősítés.

A gyermekcsoport nevelési tevékenységi tervezése a gyermek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. Ellenőrzését a nevelési év elején az óvodavezető helyettesek végzik.

A tervek nem megmásíthatatlanok, hanem az élethelyzet, a gyermekek fejlettségi állapota, az aktuális feladatok irányítják a folyamatot. Az óvodavezető a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tervezést olyan céllal, hogy az mennyire szolgálja a pedagógiai program célját és feladatát.

Nevelési év végén az óvodapedagógusok írásbeli értékelést végeznek a gyermekközösség életének, fejlődésének alakulásáról.

Ellenőrzendő dokumentumok

Gyermekvédelmi munkaterv

Munkaközösségek éves munkaterve

Felvételi és mulasztási napló

Óvodai csoportnapló

A gyermek fejlődésének nyomonkövetésének dokumentumai

8 MÉRÉS

A gyermekek fejlődésének nyomonkövetése

- Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülnie kell. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket mely területen, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön.

Legfontosabb a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése. Követni kell fejlődési ütemüket, jelezni a lemaradásokat és az egyénhez kötődő feladatokat.

Kiscsoportban (3-4 évesek) egész nevelési évben, középső (4-5 évesek) és nagycsoportban (5-6-7 évesek), áprilisban megfigyelésen alapuló feljegyzést készítünk. Ősszel középső (4-5 évesek) és nagycsoportban (5-6-7 évesek) a gyermek óvodai éveit végigkísérő mérési rendszer alapján készül a fejlődés nyomonkövetése.

Az egyéni fejlettségmérés eredményeiről, a szükséges fejlesztés lehetőségeiről a szülőket szóban tájékoztatjuk, évente két alkalommal fogadó óra keretében.

A fejlettség mérése után meghatározzuk a szükséges fejlesztési módszereket, ezt azoknál a gyermekeknél akinél szükséges az egyéni fejlesztési tervben rögzítjük.

KORCSOPORT	ŐSZ	TAVASZ
3-4 évesek	a befogadási időszakról készül feljegyzés	megfigyelés
4-5 évesek	mérés + megfigyelés	megfigyelés
5-6- (7) évesek	mérés + megfigyelés	megfigyelés

- A mérés egységes végrehajtása érdekében minden csoport megkapja a teljes leírás, elemzés dokumentum anyagát.
- Mérési szempontjainkat évente felülvizsgáljuk, megteremtve ezzel a koherenciát a jogszabályi környezet és a gyakorlati munka között.

8.1 Mérési, értékelési szempontok

- **ÉRZELMI, AKARATI ÉLET- SZOCIALIZÁCIÓ**
  - Érzelmi állapota
  - Érzelmi állapota játék tevékenység közben
  - Viszonya társaival szemben
  - Viszonya felnőttekkel szemben

- Feladattudata
- Szabálytudata
- Játékban megjelenő élményei

- **JÁTÉK**

- Életkorának megfelelő szinten tud játékot választani, folytatni
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz
- Alkalmazkodik társaihoz játék közben
- Képes élményeit eljátszani
- Játékát adekvált kommunikációval kíséri

- **EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD SZOKÁSAINAK ALAKÍTÁSA**

- Képes önállóan tisztálkodni
- Helyesen étkezik
- Önállóan öltözködik
- Környezetét rendben tartja
- Önállóan használja a wc-t

- **ÉRTELMIKÉPESSÉGEK**

- Érzékelés- észlelési szintje
- Rövidtávú emlékezet szintje
- Hosszú távú emlékezet szintje
- Figyelem tartósságának szintje
- Képzelet gazdagságának szintje
- Gondolkodási műveletek fejlettségének szintje (analízis- szintézis)
- Ok-okozati összefüggések felismerésének szintje
- Probléma megoldó gondolkodás fejlettségének szintje

- **ANYANYELVI NEVELÉS**

- Általános szókincs gazdagsága
- Kommunikációs képesség
- Metakommunikációs képesség fejlettségének szintje
- Mesehallgatáshoz való viszony
- Beszéd megértés

- **MOZGÁS**

- Állóképesség fejlettségének szintje
- Nagymozgások koordináltságának fejlettsége
- Egyensúlyérzék fejlettségének szintje
- Gyorsaság fejlettségének szintje
- Törzserejének fejlettsége
- Szem-kéz koordinációjának fejlettségének szintje
- Finommotorika fejlettségének szintje

9 GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Az óvodában olyan légkört, olyan igazgatási, pedagógiai tevékenységet alakítunk ki, amely kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön.

A gyermekvédelem célja

- A problémamegelőző, preventív gyermekvédelem.
- A gyermek hátrányos helyzetének csökkentése.
- A veszélyeztetettség megszüntetésében való segítségnyújtás.
- Együttműködés a különböző szakemberekkel, különösen az óvodai szociális segítővel

Feladataink

- Minden óvodapedagógusnak közre kell működnie a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek kiszűrése.
- A rendezetlen családi körülmények között élő szülők nevelési kultúrájának segítése, ismereteik kiegészítése, szemléletük alakítása.
- A bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkóztatása, az egyéni bánásmód módszerét alkalmazva az esélyegyenlőségük biztosítása.
- A gyermek szocializációjában a pozitív vonások megerősítése.
- A kortársi kapcsolatok kiépülésének segítése közösségformáló élményekkel.
- Észrevenni a gyermek viselkedésében, hangulatában, fizikai állapotában történő változást, és megkeresni a tünet mögött húzóó okokat.
- Felfigyelni a családban jelentkező gondokra, problémákra (pl.: szülők anyagi helyzetének, családi életének megromlása).
- A családdal, szülőkkel való kapcsolattartás, együtt érző, megértő személyes kapcsolat. Együttműködés, szemléletformálás.
- Az észlelt probléma jelzése a gyermekvédelmi felelősnek (gyermekbántalmazás vélelmi vagy egyéb a gyermekre nézve hátrányos esemény, körülmény bekövetkezte esetén).

9.1 A gyermekvédelmi felelős feladata

Az óvodai gyermekvédelmi felelős feladata az óvodai szociális segítő közreműködésével, hogy megelőzze, elhárítsa és enyhítse a gyermek egészséges testi és személyiségfejlődését gátló tényezőket.

- Általános prevenciós tevékenységek.
- A hátrányos, veszélyeztetett gyermekek felmérése.
- A hátrányos, veszélyeztetett gyermekek nyilvántartásba vétele a hátrányos helyzet, a veszélyeztetettség típusának, súlyosságának mérlegelésével.
- A probléma felderítése, az okok keresése az adott tünet kapcsán.

- A további teendőkre javaslattevés.
- A felderített eset jelzése a megfelelő segítő szervekhez.
- Egyeztetés, kapcsolattartás az intézményvezetővel, külső intézményekkel.
- Tanácsadás szülőknek, pedagógusoknak.
- Szociális ellátások számbavétele (ingyenes étkezés)
- Esetenként családlátogatás.
- Szakirodalom gyűjtése, tanulmányozása, ajánlása kollégáknak, szülőknek.

9.2 A megoldást segítő személyek / intézmények

- Intézményvezető
- Szigetszentmiklós Család- és Gyermekjóléti Központ
- Pest Megyei Kormányhivatal - Szigetszentmiklói Járási Hivatal – Gyámügyi Osztály
- Egészségügyi intézmények
- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat (PMPSZ) Szigetszentmiklói Tagintézménye
- Utazó szakemberek
- Rendőrség
- Civil szervezetek

10 ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK

Mikulás:

Hagyomány, hogy az óvodapedagógusok bábjátékkal készülnek. Csoportonkénti ünneplést szervezünk.

Karácsony:

Hangulati előkészítés (teremdíszítés, mézeskalács-sütés nagycsoportban, karácsonyi dalok, versek hallgatása, ajándékkészítés folyik a csoportokban).

Farsang:

Csoportonkénti, jelmezes farsangi multság játékokkal.

Húsvét:

Hangulati előkészítés az ünnepre. Népi hagyományok felidézése.

Nemzeti Ünnepe: (március 15.)

Gyermekeink magyarságtudatának megalapozása életkoruknak megfelelő szinten (nemzeti dalok, versek, kokárdakészítés). Az ünnep jelképeinek megismerése.

Anyák napja:

Műsoros délután keretében köszöntjük verssel, dallal az édesanyákat (ettől eltérő szervezési formát is választhat az óvodapedagógus).

Mocorgó nap:

Csoportonként játékos sportvetélkedő a családokkal.

Gyermeknap:

A 2 számú Városi Bölcsődéből meghívjuk a leendő kiscsoportosokat, bábjátékkal és ajándékkal kedveskedünk a gyermekeknek. Óvodásainknak játékos sportversenyeket szervezünk.

Óvodások búcsúztatása:

A szülők részvételével.

Születésnap:

Az ünnepelt gyermek csoportos köszöntése az óvodapedagógus által készített ajándékkal.

Családi délelőtt:

A kiscsoportos gyermekek szüleikkel ismerkednek az óvodával.

Madárbarát óvoda:

Gondoskodunk a téli időszakban madáretetők kihelyezéséről, a madarak etetéséről, nyáron a madarak itatásáról.

Zöld Óvoda:

A programhoz kapcsolódó jeles napokról való megemlékezés, a hozzájuk köthető természetvédelmi tevékenységeken keresztül.

Március 15-én, anyák napján és a nagycsoportosok búcsúztatója alkalmával óvodásaink ünneplő ruhában vannak jelen, mely sötét aljból és fehér ingből vagy blúzból áll.

Mikuláskor és a Karácsony előtti közös együttlétekre „szép” ruhát kérünk.

A modell és minta szerep érvényesülése érdekében a gyermekekkel foglalkozó felnőttek is ennek megfelelően öltözködnek.

11 ZÁRÓNYILATKOZAT

A módosított Pedagógiai Program 2021. szeptember 1-én lép életbe, amely a fenntartó jóváhagyásával a kihirdetés napján válik érvényessé.

Ezzel egyidejűleg érvényét veszti az eddigi Pedagógiai Program.

Módosítására akkor kerül sor, ha

- hálózatbővítés, leépítés,
- szervezeti átalakulás történik,
- a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- jogszabályi változás esetén.

Módja:

- Módosításokra vonatkozó javaslatot tehet írásban a nevelőtestület legalább 1/3-a.
- A javaslat elfogadásának feltétele a nevelőtestület 50 % + 1 igenlő szavazat.
- Amennyiben a változások a Pedagógiai Program fő folyamatait nem érintik, akkor a változás bevezetése a nevelőtestület kompetenciája.
- Amennyiben a program 50 %-ban történik módosítás, úgy a teljes programot felül kell vizsgálni.

A felülvizsgálata a törvények változásának megfelelő évenkénti karbantartásával.

Nyilvánosságra hozatalának és elhelyezésének módja:

A szülők tájékoztatása céljából az óvodavezető által hitelesített Pedagógiai Program egy-egy példánya kifüggesztésre kerül az óvoda bejáratánál, az eredeti példány helye az óvoda vezetői irodája.

Szigetszentmiklós, 2021. szeptember 01.

Bercsik Judit
.....
Bercsik Judit

12 LEGITIMÁCIÓ

- A Szigetszentmiklósi Mocorgó Óvoda módosított Pedagógiai Programjával a Szülői Közösség egyetért és elfogadásra javasolja.
- A Szigetszentmiklósi Mocorgó Óvoda módosított Pedagógiai Programját a nevelőtestület 2021. augusztus 30. napján tartott nevelőtestületi ülésén elfogadta.

Jóváhagyta:

Az intézmény vezetője: Bercsik Judit

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

Szigetszentmiklósi Mocorgó Óvoda nevelőtestülete

„Ha a gyermeket hagyod játszani, alkotni;
hagyod hogy szeressen, érzi hogy szereted.
Ha mesélsz és dalolsz neki, akkor
arany életet varázsolsz számára !”

Tartalom

1	AZ ÓVODA ADATAI.....	3
2	BEMUTATKOZÁS	4
3	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP.....	5
3.1	Gyermekképünk.....	5
3.2	Óvodakép.....	6
3.2.1	Óvodapedagógus	6
3.2.2	Az óvoda pedagógiai munkáját közvetlenül és közvetve segítő dolgozói	6
3.2.3	Tárgyi feltételek	7
3.3	Az óvoda alapelvei	7
3.4	Az óvodai nevelés célja	8
3.5	Nevelési feladatok	8
4	AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	10
4.1	Az egészséges életmód alakítása	11
	A tevékenység célja.....	11
	Feladataink	11
4.2	Az érzelmi , az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	15
	A tevékenység célja.....	15
	Feladataink	15
4.3	Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	19
	A tevékenység célja.....	19
5	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	21
5.1	Személyi feltételek	21
	Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.	21
5.2	Tárgyi feltételek.....	22
5.3	Az óvodai élet megszervezése	22
5.3.1	Az óvoda csoportszerkezete	22
5.3.2	A nevelés-oktatás megszervezése	22
5.3.3	Napirend	22
5.3.4	Hetirend.....	24
5.4	Kapcsolatok	25
	• Az óvodák közötti kapcsolataink az óvodapedagógusaink szakmai fejlődését szolgálják.....	25
6	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	27
6.1	Játék.....	27
	Feladataink	27
6.1.1	A szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék lehetőségeinek biztosítása	28

6.1.2	Az óvodapedagógus modellértékű módszereinek alkalmazása, a pedagógiai asszisztens és a dajka szerepe.....	28
6.1.3	A játékfajták gazdagítása	29
6.1.4	A beszédkészség fejlesztése a játékban.....	30
6.2	Mozgás.....	31
6.2.1	Fejlesztő hatása	32
	Egészséges életmódra nevelés.....	32
	Anyanyelvi, az értelmi nevelés	33
	Szociális fejlődés.....	33
6.2.2	Mozgás tevékenység	33
6.2.3	A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás (RET)	34
6.2.4	Test deformitásainak megelőzése.....	35
6.3	Verselés, mesélés.....	36
	A tevékenység célja.....	36
6.4	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	39
	A tevékenység célja.....	39
	Feladataink	39
	Az ének-zenei tevékenység megvalósításának anyaga	40
6.5	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	42
	Feladataink	42
	A tevékenység megvalósításának anyaga	43
6.6	A külső világ tevékeny megismerése	45
	A tevékenység célja.....	45
6.6.1	A környezet megismerése (természeti, társadalmi).....	46
	A természeti és társadalmi környezet megismerésének területei, témakörei	46
	A külső világ tevékeny megismerése	47
6.6.2	A környezet mennyiségi és formai összefüggéseinek megismertetése	48
6.7	Munka jellegű tevékenységek	50
	A tevékenység célja.....	50
	Feladataink	50
6.7.1	Munka jellegű tevékenységek	51
6.7.2	A tevékenység megvalósítása.....	52
6.8	Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	53
	A tevékenység célja.....	53
	Feladataink	53
6.9	Kiemelkedő képességű gyermekek ellátása	55
6.10	Tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek ellátása.....	55

7	A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése.....	56
8	MÉRÉS.....	57
8.1	Mérési, értékelési szempontok	57
9	GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK...	59
9.1	A gyermekvédelmi felelős feladata	59
9.2	A megoldást segítő személyek / intézmények.....	60
10	ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK.....	60
11	ZÁRÓNYILATKOZAT.....	62
12	LEGITIMÁCIÓ.....	63